

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рѣкъ XI. Скрантонъ, Па., Четверъ 5-го Падолиста, 1903. Число 45.

Vol. XI. Scranton, Pa., Thursday, November 5, 1903. No. 45.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Падолистъ.

5	Ч.	† Якова ап. бр. Госп.
6	П.	Ареты, Атаназія
7	С.	Маркіяна
8	Н.	22 по Сом. Димитрія Вм.
9	П.	Нестора
10	Б.	† Параскевія
11	С.	Анастасія

— **Малорускій** клубъ политичный, сѣщенъ въ Ансоніи, Конн. вѣдѣвъ до-рѣчнй зборы дня 11. м. м. въ церковной гали. Клубъ сей дрѣмѣвъ вѣдѣ пару лѣтъ, та наразѣ протерши очи давѣ знакѣ житя. Предсѣ-дателемъ на рѣкъ слѣдую-чій выбранъ п. Андрея Под-бережняка, секретаремъ п. Димитрія Сидоряка а касі-еромъ п. Григорія Журава. Клубъ числитъ теперь 39 членѣвъ. Вкладка мѣсячна членѣвъ стоитъ лишь 15 цт. На сихъ зборахъ рѣшено вынаймити для клуба вѣд-повѣдѣу гали, въ котрой члены моглибѣ сходити ся на всѣмѣльнѣ поговорку, чи-тане часописей и на заба-вы.

Обсерваторъ.

— **Страшна** судьба стрѣ-нула родину Урбанѣвъ зѣ Ставника, сѣишеской стол. на Угорщинѣ. Старый Ур-банъ скочивъ до студнѣ и втопивъ ся, его сына-оди-нака засуджено за убійство сусѣды на дожизненну вяз-ницю, а стара Урбаниха такъ затужила за мужомъ и сы-номъ, що подпала на онѣ-ны свою хату и щезла безъ вѣсти. Догадуютъ ся, що нещасна вѣдобрала собѣ жите зѣ розпуки.

— **Дописъ** зѣ „Jersey Ci-ty, N. J.“ котра була по-мѣщена въ ч. 39. Свободы стор. 3. п. Юрій Подсадоч-ный не писавѣ.

Редакція.

— **При** выборахъ до по-вѣтвой рады въ Сяноку (Галичина) перейшли зѣ Ру-синѣвъ: о. Полянскій, о. Полошинъ, д-ръ Искридій та селяне Гухій и Патроникъ. Знакъ се, що тамошній брѣтя-Лемки дер-жать добре.

— **Бразилійскій** парла-ментъ ухваливъ 100 тысячъ долларѣвъ першой нагороды на конкурсъ балѣонѣвъ и машинѣ до лѣтаня, акій мае рѣшити ся 1904. року въ Рио де Женеиро. Вѣд-будутъ ся тамъ воздушный перелѣоны найзнаменитѣи-хъ воздухоплавцѣвъ цѣлого свѣта.

— **Могила** Сѣрки, слав-ного запорожского войска, мають выкупити на влас-ность народа. Сеся могила лежить въ екатеринослав-

ской губерніи, на Украинѣ, а находила ся доси въ при-ватной власности. Ажъ А. С. Снявскій, заступникъ, предсѣдателя екатерино-славской архивной комисіи, занявъ ся придбанемъ фон-ду на ея выкупно. Дорогою складокъ зложено вже на сѣу цѣль 500 рублѣвъ. Ко-ло могилы мае такожъ по-будувати ся домокъ для публики, яка интересуе ся памятниками нашої минув-шины и вѣдѣдѣуе могилу славного борца за волю У-краины.

— **Высшій** судъ въ Брук-линѣ, Н. Й. порѣшивъ о-ногды, що учительки, котры вѣддали ся, не мають пра-ва учати далше въ публич-ныхъ школахъ. Однимъ Па-раскѣ тѣмъ ся... якъ емужъ то нема посады.

— **Департаментъ** ска-рбу у Вашингтонѣ оповѣ-стивъ, що появились фаль-шивы 5-долларовы банкноты. Всѣ они подроблены на банкъ въ Lynn, Mass.

— **Банкъ** въ Бортонѣ, Кан. обокрали невыслѣд-ной доси злодѣй зѣ цѣлой готовки въ сумѣ кѣлькѣ найцѣты тысячъ долларѣвъ. Злодѣй вломали ся до бан-ку въ ночи и разбили касу динамитомъ.

— **Донесѣтъ** намъ зѣ грибовского повѣта, що тамъ пануе мѣжъ худо-бою пыкова и ратична пошестъ. Ярмарки на худобу замкне-но въ цѣломъ повѣтѣ, на-слѣдкомъ чого грозятъ на-шимъ Лемкамъ великануж-да, бо не можуть купити анѣ прод-ти худобы.

Ту лежить причина, що еміграція до Америки росте зѣ того повѣта чимразѣ боль-ше. Деякій лемковскій се-ла такъ вылюднюють ся послѣдними часами, що зѣ загальнаго числа ихъ жи-телѣвъ й половины не ли-шае ся.

— **Ненаѣснѣй** нефтовый тростъ зновѣ подвысѣивъ цѣну нафты о 1 центъ на галлонѣ. Живцемъ дере ско-ру зѣ народа.

— **Богатѣ** поклады золо-та вѣдкрыли коло мѣста Ге-милтонъ, въ Монтенѣ. Золо-та руда находить ся тамъ подѣ поверхнею землѣ, на просторѣ 1200 квадрато-выхъ стѣлъ. Тѣна руды вы-дае за 25, 107 и 1000 долла-ровъ чистого золота.

— **Загальный** страйкъ складачѣвъ выбухъ въ Мо-сквѣ. Ст айкеры домагають ся большой платнѣ и ско-роченя doby фрдѣ

Страйкуе загальомъ 3000 складачѣвъ.

— „The Literary Digest“ (30 Lafayette Place, New York) подае въ своимъ вы-даню зѣ 24 Октября с. р. коротенькій змѣстѣ статѣ про „Панславизмъ“, надру-кованой въ „Ruthenische Revue“.

— **Чи** социалісты суть ворогами Христіанства? На зѣздѣ нѣмѣцкихъ со-ціалдемократѣвъ въ Дрезнѣ принято резолюція, въ силу котрыхъ тѣмъ домагають ся цѣлковитого роздѣлу цер-кви вѣдѣ державы. Домага-ють ся, чтобы въ публич-ныхъ школахъ не учили ре-лігії, але чтобы учили ети-ки; чтобы науку религіи не учати дѣтей понизше 16 лѣтъ и чтобы старати ся о усуненіи забобности че-резъ розширюване просвѣ-ты. Деякій зѣ отсѣхъ жа-данъ вже сповнѣній въ Спо-лученыхъ Державахъ. До партіи социалдемократичной въ Нѣмеччинѣ зачислае се-бе споре число тамошнихъ священниковъ. Въ Америцѣе такожъ священники мѣжъ со-ціалістами, особливо проте-стантскій, котый трафляють ся мѣжъ ними и священни-ки римо-католицкій, якъ при-мѣромъ Мекірейдѣ, котрого брошура „Соціализмъ и ро-бѣтничѣе патене“ была сво-го часу передложена на рус-ке и друкована въ „Свобо-дѣ“.

— **Люде** ѣдятъ больше якъ треба, а те надмѣрнеи нерозумне ѣджене прино-ситъ больше шкоды якъ по-житку. Чтобы выпрактику-вати скѣлько чоловѣкъ по-виненъ ѣсти для удержаня потрібной силы и здоровья министерство войны выбра-ло 12 здоровыхъ войковъ и буде на нихъ робити про-бы черезъ 9 мѣсяцѣвъ.

— **Нѣмецке** правитель-ство выбудовало недалеко Берліна желѣзницю елек-тричну, котра робить 125 миль на годину. Е се до се-го часу найбыстрѣйша же-лѣзница на свѣтѣ.

— **Вѣдѣ** дня 1 ого вере-сня с. р. зложено на будо-ву Руско-народного театру у Львовѣ около 3 тысячъ 500 коронъ. Добровѣльній дѣтки пливутъ, якъ бачимо, досѣтъ обильно, та ни жалѣ лишень зѣ Галичины и У-краины. Зѣ америкѣнскихъ Русинѣвъ нѣхто не давѣ до-си на ту цѣль анѣ одного цента, хочѣ ту о мнѣ толек-ше за грошѣ, чимъ у ста-ромъ краю.

— **Експльозія** лѣкомоти-вы лучила ся на шляху зѣлѣзницѣ „Пенсильванія“ недалеко Ланкастеръ, Па.

и убила двоухъ людей зѣ обслуги а двоухъ тяжко по-калѣчила. Сила експльозіи была такъ велика, що галь-мѣвника Свингліра кинула на 60 стѣлъ вѣдѣ мѣсяца ка-тастрофы.

— **Словакъ** Юрій Бра-довскій приѣхавъ сими дня-ми зѣ Угорщины до Гом-стедѣ, Па. лишь нате, що-бы помстити ся на своимъ земляку и товаришу, Ми-хайлови Кечко. Ходило о се, що Кечко оженивъ ся зѣ его любовницею. Приѣхав-ши до Гомстедѣ, Бравов-скій пѣйшовъ до мешканя своего суперника и тамъ про-бивъ его ножемъ. Коли Кеч-ко упавъ облитый кровью, а вѣ домѣ счинила ся ме-тушня, убійникъ вспѣвъ утечи и доси его не злови-ли. Рана Кечки е тяжка.

— **Вѣспа** появилась ся въ Алегені Сити, коло Пите-бургѣ, Па. и починае лю-тувати зѣ цѣлою силою. Доси сконстантовано кѣль-кадесять случаевъ занеду-жаня.

— **Театръ** „Джирердъ Евню“ въ Филадельфії, Па. згорѣвъ минувшого тыжня до нащадку. Шкода выно-ситъ 1200 тысячъ долларѣвъ; зѣ людей на щастѣ нѣхто не втративъ житя.

— **Жертвою** загадочного злочину упала въ Ален-тавнѣ, Па. гарна, 21-лѣтна панна Мейблѣ Г. Бектелѣ. Еи трупа, зѣ розбитою чаш-кою, привезло онѣгды око-ло 1-ой години въ ночи двоухъ невѣстныхъ людей и лишило при входѣ до пив-ницѣ подѣ помешкане еи родичѣвъ. Мати убитой дѣв-чины бачила ихъ зѣ вѣкна першого поверха якъ заѣ-хали и несли цѣсь зѣ вѣз-ка, але не догадувала ся, що се бувѣ трупъ еѣ доч-ки. О скѣлько можнѣ суди-ти зѣ деякихъ знаківъ, пан-ну Бектелѣ знасилено, а вѣдтакъ позбавлено житя. Власти слѣдятъ за бѣйни-ками и, якъ доносятъ „Н-гліискій“ дневники, вже ви-дали на ихъ слѣдѣ.

— **Одного** мужа въ Бу-дапештѣ на Угорщинѣ, по-кинула жѣнка и нѣякъ не хотѣла зѣ нимъ жити. О-ногды стрѣнуувъ вѣнѣ еѣ слу-чайна на улицѣ и почавъ просити, чтобы вернула до него, а коли она рѣшучо вѣдмовила, вѣнѣ обнявъ еѣ и вѣдкусивъ носѣ. Напра-сното мужа увязнено, а жѣнцѣ носѣ назадъ припи-ли лѣкарѣ.

— **Отворене** „Лемков-ского Банку“ въ Новѣмъ Санчи вѣдбуло ся дня 3.

м. м. при численнѣйшѣ уча-сти новосадецкихъ и око-личныхъ Русинѣвъ. О. кате-хитъ Лехипскій вѣдправивъ торжественне богослужене а опѣсля довершивъ посвя-ченя лѣокалю банку.

Голова надзирающей ра-ды п. Яворскій выголосивъ гарну промову, въ котрой указавъ на потребу и за-дачу сѣи институціи та вы-сказавъ надѣю, що она при-божѣй помочи и довѣрю на-рода богато причинитъ ся до экономичного поднесѣня Лемковщины.

По посвяченю банку вѣд-було ся посвячене нового будинку читальнѣ „Про-свѣты“. Новый будинокъ складае ся зѣ двоухъ кѣм-натъ, зѣ котрыхъ одна на-лежить до наибольшихъ сѣль въ Н. Санчи такъ, что може служити на зборы, концерты и т. п. После по-свяченя промовляли п. Я-ворскій, о. Лехитскій и др. а хоръ читальнѣ спѣвавъ патріотичный пѣсни.

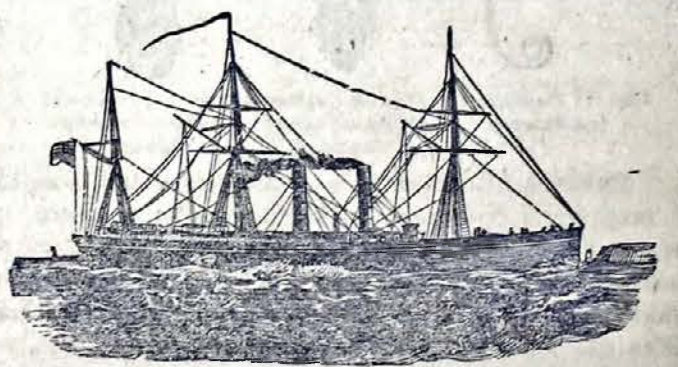
— **На** розѣ улицѣ 95-ой и Бродвей въ Нью-Йорку заваливъ ся тунель зѣлѣ-ничѣй и убивъ 10 робѣтни-ковъ; 4 естѣ тяжело ране-ныхъ.

Ошуканъ робѣтничѣ.

Однимъ зѣ наибольшихъ злочинѣвъ е ошукѣ робѣт-

ника на его зарѣбку. Чес-ный пѣтъ его чола и слѣ-зы родины подливають ту сумку грошей, котру зарѣ-бляе, а мимо сего находятъ ся лихѣ, безсовѣснѣй люде, що лишь ждутъ нагоды, абы и се загарбати вѣдѣ него або ошукати его на зарѣбку. Е се непосредна крадѣжѣ. Посередною кра-дѣжею буде представляти робѣтничѣи артикулъ мен-шой ваги, переконуючи его что нема въ свѣтѣ нѣчого лѣпшого. Тринера Амери-канскій Еликсиръ Горького Вина, е специальнымъ сред-ствомъ на всѣ недуги жо-лудка. Робить ся зѣ най-лѣпшого калифорнійского вина и добѣрныхъ зель. Дѣ-лае спасенно на жолудокъ и внутрности, улѣкшуе травлѣне, а тѣмъ самымъ запричиняе новой крови, множить число червонныхъ тѣлъ, есенцію житя и здо-ровля. Той препаратъ е вповнѣ чистымъ, природ-нымъ лѣкомъ и поживою. Удержитъ васѣ и родину при добромъ здоровю тай гуморѣ.

Повный складъ чистыхъ винѣ для родинного и ме-дикального житку. П. продажъ у всѣхъ ап-текахъ, або у фабриканта. Jos. Triner. 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Pilsen Sta.

Покликъ до Русинѣвъ въ Сп. Держ. и Канадѣ!

Слава Иисусу Христу! Дорогѣ Брѣтя Русины!

Подаемъ Вамъ всѣмъ до вѣдомости, что у мѣстѣ портѣвѣи америкѣнскимъ Philadelphia, Pa. при мѣстѣ McKean подѣ ч. 1400 почавши вѣдѣ першого Нѣвембра 6. р. отвѣрта зѣстала фирма:

THE ANGLO CONTINENTAL TRAVELLING OFFICE

(Англьо Континентальне Бюро Подорожи).

Думаемъ, что фирма та е вже Вамъ знакома, а бохѣ тимъ, что ѣхали до Амери-ки чи до Канады черезъ Бюро той самой назвы въ Роттердамѣ. Дорогѣ Брѣтя! Вы знаете, что фирма та зѣ людьми обходитъ ся такъ честно, якъ може нѣтъка инша, и лѣзлого просимъ Васѣ, звертайте ся зѣ всѣми своимъ справами лише до неѣ. Она спровадѣ шифарты и бѣлѣсты колѣйной до краю до портѣвъ: Роттердамъ, Антверпенъ, Гамбургъ, Бременъ и Либави янѣ и зѣ краю до портѣвъ: Филадельфії, Нью-Йоркѣ, Бостонѣ, Кѣмбѣриѣ и Галифаксѣ по найнизшихъ цѣнахъ. Котры зѣ Васѣ ѣхали кораблями сѣго Бюра, то знаютъ, что они ѣдутъ че-зѣе воду лише 6 а найвыше 8 денѣ, и что харѣ на нихъ е наилучшій и обслугѣ, акомъ вѣгда нема.

Кромѣ того Бюро пославѣ грошѣ до старѣго краю по найнизшѣмъ курсѣ якъ-такѣжъ принимае грошѣ до перѣхованя и вѣдѣ тихъ перѣховуемыхъ гро-шей платитъ по 2 долларѣ вѣдѣ ста проценту.

Дальше Бюро то полагадѣжѣ всѣ справы судовѣи, администраціи и войсковѣи австрійскій, якъ: контракты купнѣи и продажѣи, повномѣция, стѣгае спѣ-ки, вѣтабулюе на грунтахъ въ краю поимѣней комусъ грошѣи и убѣдѣна власнѣй Ваши грунта вѣдѣ заштѣбулованѣхъ на нихъ довѣтъ, вырабае увольненя вѣдѣ вафенбундѣи и контролѣи якъ такожъ вѣдѣ картѣ по причинѣи неводѣбѣи тахѣе.

Хто хоче вѣдбути асентерунокъ зѣ краю то не потребуе зѣа тѣмъ нѣ-гдѣ ѣхати анѣ писати, а лише най зверне ся до того Бюра.

Бюро то вышукѣе такожъ занятія въ Америцѣ тимъ, что правѣдають зѣ краю и мають выкупленѣи шифарты у томъ Бюра.

Дорогѣ Брѣтя! Директорѣмъ того Бюра естѣ той самѣ Русинѣ, что бувѣ въ Рот-тердамѣ; Вы знаете, якъ то вѣнѣ вамъ тамъ помогаѣ чѣи то готовыми грошѣи, ели котрому зѣ Васѣ бракувало до шифарты, чи плативъ за насѣ. Васѣ харѣи и нѣдѣльгѣ въ гѣт-лихъ въ Роттердамѣ. Тѣмъ звертайте ся теперь все зѣ всѣми своимъ справа-ми до нѣякого большѣе а лѣше до того Бюра, котрѣ ту подѣисанѣ, а будете мати все добре полагѣженѣ, и оно якъ перѣше вспомагаѣ Васѣ, такъ теперь буде вспомага-ти Вашѣи народѣи цѣлу ту въ Америцѣ. Всѣмъ замѣловѣна, выстѣсованѣи до того Бюра, принимае такожъ Редакція „Свободы“, на котру все просимъ у Вашихъ листахъ посылуватѣся.

THE ANGLO CONTINENTAL TRAVELLING OFFICE

(Англьо Континентальне Бюро Подорожи)

1400 MC KEAN STREET, PHILADELPHIA, PA.

ПАВЛА ВЕРТА:

Дещо про звѣрята, ростины, камѣня и скалы.

Зъ англійского переклавъ Ст. Макаръ.

[Дальше].

Обр. 173. Хрущъ [beetle]. Обр. 174. Блоха [flea — побольшена]. Обр. 175. Пчела [bee].

Мухи (flies), хрущъ (обр. 173), блохи (обр. 174) и пчолы (обр. 175), подлѣгають совершенному преображеню. Важки (dragon flies), комарѣ (обр. 176) и блошицѣ домовы (обр. 177) переходять только часткове переображене. Писокъ комахи е водмѣнный водѣ якогонебудь хребовця; еѣ щокы замѣсть порушати ся въ гору и долину, уложенъ убѣчно и порушають ся зъ правои стороны на лѣву.

Обр. 176. Комарѣ [gnat — побольшена]. Обр. 177. Блошица домовая [bedbug — побольшена]. Обр. 178. Голова хруща [поглядана зъ споду].

Гляньте на хруща и подивѣть ся добре на его сильнѣй щокы (обр. 178), котрыма придержуе и торопить другѣ комахи, якими кормить ся. Блощъ ягодѣвка (обр. 179), котра жие на листькахъ має о много

Обр. 179. Голова блоши (поглядана побольшена). Обр. 180. Кадовѣ мухи побольшенны. Обр. 181. Голова блохи (поглядана зъ споду).

слабшѣй щокы. Мухи мають коротке але сильне ссавце, котрымъ можуть выгѣдно ссати. Блохи и блошицѣ мають острѣй приссавцѣ (обр. 181), котрыма колють скѣру и высасуять кровь зѣ своихъ жертвъ. Мотиль має ссавце кѣнчатѣ, звиваюче ся (обр. 182), котре розвивае и всаджае въ цѣвѣткы, щѣбъ зъ нихъ высасати солодошѣ.

Комахъ е велика безлѣчъ водмѣнъ; обчислено ихъ понадъ стѣ пятьдесятъ тысячъ водмѣнъ.

Декотрѣ комахи суть пожиточнѣ якъ прядка шовковикъ (silk-worm), пчолы и т. д., але суть и дуже шкѣдливѣ якъ гусѣльницѣ, блѣщѣ ягодѣвки, скакуны и богато другѣхъ.

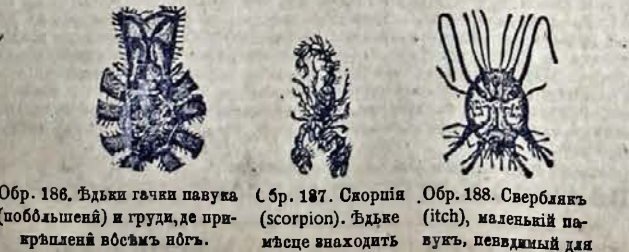

Обр. 182. Голова мотили (поглядана побольшена). Обр. 183. Фильоксера безкрыла (сильно побольшена). Обр. 184. Фильоксера кралата (сильно побольшена).

Найнебезпечнѣйшою и найшкѣдливѣшою комахою е такъ звана ростинна вошь, уроженецъ Америки, котру перенесено до Францїи тому двацѣть кѣлька роковъ. Звуть еи загально фильоксера (обр. 183), е она такъ маленька щѣ ледви еи очима доглянути можна. Жие она на корѣнцѣхъ винограду, котрѣ ссе а въ той способъ виноградъ поволи всихае а по трѣхъ або чотирохъ рокахъ гине цѣлковито. Розмножуе ся зъ нечуваною скоростю, а молодѣй, безъ крыль комахи мѣліонами вандрують попѣдѣ землю, шукаючи новои добичи. Кромѣ фильоксера безъ крыль е ще фильоксера зъ крылами (обр. 184), котра мѣліонами обѣшла большу часть виноградной землѣ въ полудневѣй Францїи. Розумѣе ся, щѣ люде старають ся нищити ту шкѣдливу комаху всѣми можливѣми силами.

45. Павуки. Теперь станемо говорити про павуки (обр. 185). Якъ мы вже згадували, всѣ они мають по вѣсѣмъ нѣгъ. Голова и груди злученѣ въ одно тѣло, до которого е прикрѣпленѣхъ вѣсѣмъ нѣгъ. Крыль не мають нѣколи.

Павуки, такъ званѣ загально, мають въ своимъ буцѣмъ то писку фѣдкѣ гачки (обр. 186), котрыма колють, обезсилюють и убивають комахи, за котрыма пантрукють.

Обр. 186. Фѣдкѣ гачки павука (поглядана побольшена) и груди, де прикрѣпленѣхъ вѣсѣмъ нѣгъ. Обр. 187. Скорпиѣ (scorpion). Фѣдкѣ мѣсце знаходит ся въ кѣнци хвѣста. Довгота три цагѣ. Обр. 188. Сверблякъ (itch), маленькѣй павукъ, знаходит ся въ кѣнци хвѣста. Огляданѣй зъ споду.

Въ Полудневѣй Америцѣ суть павуки завѣблѣшки великого пальца, котрѣ суть въ силѣ хопити пѣшататко и зассати его на смерть. Такои самои величынѣ е такъожъ павукъ-тарантула зѣ Злученѣхъ Державъ, которого укушене е небезпечне навѣтъ для чоловѣка.

Больша часть павукѣвъ має на кѣнци кадовѣа приладъ до снованѣя павутины. Устроюе еи прямѣвно помѣжъ галузями, стовпами, мурами и т. д. Напередъ сучѣ простѣ нитки, котрѣ сходять ся мовъ лучѣ кола въ осередку. Потѣмъ завивае нитки заточковато (спѣрально), черезъ щѣ повстае сѣтъ. Коли необачна комаха въ лету ударить въ розпѣту сѣтъ, замотае ся въ нѣтъ, и чимъ большѣ мѣче ся, тѣмъ сильнѣйше заплутуе ся, такъ, щѣ не може утечи. Тѣмъ часомъ павукъ кидает ся на жертву, осилае еи на-скоро новою пряжею, мовъ бы узами, пробивае гачками и выплываючою зъ нихъ фѣдою опаморочуе, почѣмъ фѣ высиае и по кидает на посяѣдку трупа.

Въ теплыхъ краяхъ, въ сухихъ мѣсцѣхъ подѣ камѣнями, находят ся подовгаты сотворѣня, похожѣ въ дѣчѣмъ на павуки. Ихъ щокы суть ножицеватѣ; павутина неснують а фѣднѣй приладъ находят ся у нихъ при кѣнци хвѣста замѣсть въ писку якъ се е у павукѣвъ. Тѣ сотворѣня звуть ся скорпиѣми (обр. 187). Уколене скорпиѣ е небезпечне для чоловѣка а для малѣхъ звѣрѣятъ навѣтъ смертѣльне.

Гидка хѣрѣба, звана сверблякомъ або коростою походить водѣ дуже маленького звѣрѣятка (обр. 188), подобного до павука, котре вгризует ся въ скѣру въ мѣсцѣхъ нѣжнѣйшихъ пр. межѣ пальцѣми и точить въ нѣтъ хѣдники, справляючи гидке оприщене (коросту). Не належить дотикати короставого, бо легко можуть свербляки, лѣзѣючи по скѣрѣ хорого передѣстати ся на здорового и его набавити хѣрѣбы. Давнѣйшими часами люде гадали, щѣ короста походить зъ крови и водпѣвно до того лѣчили еи, розумѣе ся. безъ успѣху. Теперь мы знаемо напѣвно, щѣ причиною тои хѣрѣбы суть дробнѣнѣй, невидимѣй комашки полѣ скѣроу. Коли помастити тѣло сѣрчанѣо мастѣю хѣрѣта уступитъ. Зъ того бачите, якъ ужиточно е всяка наука навѣтъ про такѣ маленькѣй истотки якъ свербляки.

46. Нѣгастки. — Такъ званѣ нѣгастки або стѣноги мають наибольшѣ по двацѣть парѣ нѣгъ (обр. 189). Голова въ нихъ замѣтна водѣ прочѣо тѣла, котре зложено зъ обручѣкъ, до котрыхъ прикрѣпленѣй нѣги по однѣй або двѣ парѣ. Нѣгастки суть до певной мѣры фѣдкѣ, бо, коли переповзуть черѣзъ тѣло, спричиняють боль.

Обр. 189. Нѣгастѣкъ (milleped).

47. Скаралупники. — Всѣ тѣ перстѣняки, про котрѣ мы доси говорили живутъ на суши. Противно рѣчнѣй ракъ (обр. 190), морскѣй ракъ (обр. 191) и звѣрѣята на нихъ похожѣ живутъ по наибольшѣй части въ водѣ.

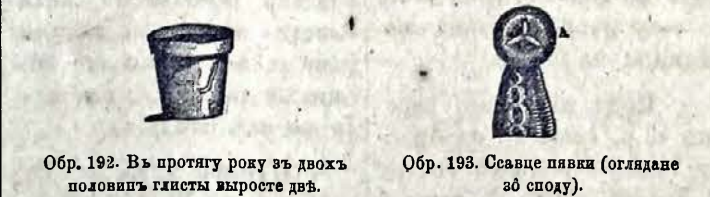

Обр. 190. Рѣчнѣй ракъ (Crayfish). Обр. 191. Морскѣй ракъ (crab).

водѣ. Для ихъ скаруповатѣи скѣры звуть ся скаралупниками.

48. Хѣрѣбаки. — Тѣ звѣрѣята не мають выразной головы анѣ нѣгъ а замѣсть нихъ мають декотрѣ липѣнь недѣножѣ т. е. недѣстерѣженѣй гудзы, за помѣчию котрыхъ порушають ся. Переднѣй такъ званѣй головнѣй кѣнѣцъ тѣла е стѣнченѣй и осмѣтѣренѣй ротѣмъ, у декотрыхъ ссавцѣмъ.

Земну глисту знае майже кѣждѣй. А елибы мы еи перетѣли на двѣе и вложили обѣ половинѣ до вѣзоника (обр. 192), наповненого вохкѣю землею, то побачилибысьмо по роцѣ, щѣ зъ тѣхъ двѣохъ половинъ выростѣ двѣ глисты. Голова будѣ ростѣ зъ того кѣнѣца, де бувъ нѣбѣ хвѣстъ а хвѣстъ поростѣ зъ того вѣтѣного кѣнѣца.

Обр. 192. Въ протягу року зъ двѣохъ половинъ глисты выростѣ двѣ. Обр. 193. Ссавце пѣвки (огляданѣ зъ споду).

Пѣвки мають певного рода ссавце (обр. 193) за помѣчию котрого ссуть. Пѣвки, котрыхъ уживають люде, мають досѣтъ сильнѣй зубы, щѣбы перегрызѣти люцкѣу скѣру.

Такъ глисты якъ и пѣвки проживають на суши, въ илинѣчѣй и солѣной водѣ. Декотрѣ хѣрѣбаки приладжуютъ собѣ земнѣй або камѣннѣй торбинки, въ котрыхъ живутъ.

Суть глисты, щѣ живутъ въ кишкѣхъ большѣхъ звѣрѣятъ и тѣ суть бѣлы. Люде такъожъ не суть водѣ нихъ вѣднѣй. Дуже займавѣмъ а небезпечнѣмъ хѣрѣбомъ е солѣтеръ (обр. 194) и доходитъ иносѣ до 20 лѣктѣвъ довготѣ. На самѣмъ кѣнци хѣрѣбакъ той має маленьку головку з ссавцѣми и гачками. Те все можна бачити лишь при помѣчию побѣблѣваючою скла.

Солѣтеръ жие въ кишкѣхъ чоловѣка и стае причиною неравъ дуже болѣстнѣхъ припадѣвъ. Вѣдпѣвѣднѣми средствами можна солѣтера зѣгнати, але докѣнѣцѣ потрѣбно, щѣбы притѣмъ водѣйшла головка, бо инакѣше все водновлюе ся зъ неи. Чоловѣкъ може дѣстѣти солѣтера, коли спѣжие не-дѣбѣе зварѣну або спѣчену свинину, Пѣсы можуть такъожъ мати солѣтера. Щѣбъ чоловѣкъ мѣгъ вѣстерѣчи ся передѣ солѣтерѣмъ не повинѣнъ ѣсти недѣбѣе зварѣного або спѣченого мяса.

Тѣму 50 роковъ водѣкрыли малѣсѣнѣкого хѣрѣбачка, невидимѣго для люцкѣого ока, котрѣй такъожъ проживае въ свинѣчѣмъ мясѣ а зве ся трихина (обр. 195). Найбольшѣ розповсюдѣнѣй той хѣрѣбачѣкъ въ Нѣмѣччинѣ.

Коли хто зѣѣсть мясо свинѣче зъ трихинами недѣбѣе зварѣне, тогдѣ малѣнѣкѣй хѣрѣбачки, котрыхъ е множество, кладуть въ кишкѣхъ яйцѣ; коли выключѣуть ся зъ яѣцъ розбѣгають ся по цѣлѣмъ тѣлѣ и спричинюють невинѣсимѣй боль, горячку а часто и смерть. Тѣ паразитѣ не пошкѣдили бы чоловѣкови, ели бы мясо було дѣбѣе зварѣне або спѣченѣе.

Обр. 195. Куснѣкъ мяса зъ трихинами сильно побѣблѣшенѣми. Малѣй хѣрѣбачки сидѣтъ въ мясѣхъ а другѣй показанѣй окремо.

Змѣсть перѣчитанѣого. (Перстѣняки).

1. Звѣрѣятка, подѣ назѣвою перстѣняки, выгладѣють такъ, немѣвъ бы ихъ тѣла були зложеной зъ ряду перстѣнѣвъ.

Перстѣняки дѣлѣть ся на: павуки, нѣгастки, скаралупники и хѣрѣбаки.

2. Комахи. Всѣ комахи мають по шѣсть нѣгъ.

3. Декотрѣ зъ нихъ переходѣють переображенѣа большѣе поплатѣнѣй якъ переображенѣа жабѣ.

4. Прим. мотиль, коли выйдѣ зъ яйцѣ, е гусѣльницѣю. Коли гусѣльницѣа кѣль каразѣвъ злѣнитъ свою скѣрку, немѣвъ засиляе и стае куклоу. Зъ тои куклы по якѣмъсѣ часѣ выхѣдитъ мотиль. Таке переобра-не зве ся совершеннѣе.

5. Мухи, хрущѣ, блохи и пчолы переходѣють совершенно переображенѣе. Скакуны, важки, комарѣ и блошицѣ переходѣють несовершенство переображенѣе.

6. Комахѣвъ е незлѣчимѣа сила водмѣнъ — обчислено ихъ щѣсь на 150 тысячъ.

7. Фильоксѣра е комахою лѣдѣви видѣмою для напѣшого ока. Она жие на корѣнцѣхъ винограду и дѣти ихъ высисае ажъ виноградъ не згине.

8. Павуки. — Павуки мають по вѣсѣмъ нѣгъ; въ своимъ нѣбѣ то писку мають фѣдкѣй гачки, котрыма колють, обезсилюють и убивають комахи, за котрыма пантрукють. На кѣнци кадовѣа е у нихъ приладъ до снованѣя павутины.

9. Въ теплыхъ краяхъ живутъ сотворѣня, похожѣ на павуки, званѣй скорпиѣми. Уколене скорпиѣ е досѣтъ небезпечнѣе.

10. Сверблякъ, малѣе звѣрѣятко, невидимѣе для напѣшого ока, а подобнѣе до павука, залѣвши подѣ люцкѣу скѣру, спричиняе хѣроту, звану коростою або сверблякомъ.

11. Нѣгастки. — Нѣгастки мають богато нѣгъ. Ихъ тѣло зложено зъ перстѣнѣвъ.

12. Скаралупники. — Скаралупники (раки и т. д.) живутъ по большѣй части въ водѣ. Ихъ скѣра е скаруповатѣа и звѣдѣи ихъ назѣва.

13. Хѣрѣбаки. — Коли перетѣти земну глисту на двѣе и полишити еи въ вохкѣй землѣ, то въ протягу року можна знайти двѣ глисты.

14. Солѣтеръ е небезпечнѣй для людей.

15. Трихина, маленькѣй хѣрѣбачѣкъ, невидимѣй для люцкѣого ока, проживае въ свинѣчѣмъ мясѣ. Щѣбъ знищити трихину потреба мясо дѣбѣе переварювати або перѣпѣкѣти.

(Кѣнѣцъ будѣ).

Загадка.

Де естъ капѣтанъ водѣ тѣхъ воѣвоѣвъ и коза?

ДОПИСИ.

Зь McKees Rocks, Pa.

Не разь можна було вже чути, що на томъ або на иншомъ плейзъ народъ збагачений російско-московскими агентами перейшовъ на царославіе. Але щоби було оголошено якъ ово ся то стало и якими дорогами до того прийшло, то мало где було о томъ чути. Щоби весь загаль довѣдавъ ся, о тихъ дьявольскихъ махінаціяхъ и мавъ примѣръ якъ въ такихъ хвиляхъ поступати и бути приготавленимъ, тому я знаючи о минувшихъ подѣлахъ якъ и сенсационныхъ водносинахъ ту въ околици Питсбурга, чуюсь бути обовязанимъ подати до прилюдной вѣдомости правдиві факты о недоброму царской вѣры помѣжъ нашимъ тейнымъ народомъ.

Во время оно, коли то Вілксберскій протоерей выхрестивъ ся на царску вѣру и запустивъ бороду на капанскій ладъ, то для скрѣпленія царославія за царскій рубль не лишъ що ордерувавъ пиво для Питсбургско-Савтъ Сайдскихъ Русинѣвъ, але и самъ зъ небѣщникомъ Коханекомъ розвозивъ его по домахъ. Коханекъ розвозивъ кеки а протоерей трайбувавъ. На каждый гавзъ було однаково вызначено по кеку, по два, а де котрый бувъ „неблагонадеждный“, непримиримый, нещевный, то и по больше кековъ доставали. А що то е правда, то суть еще люди, що памятають тоті часы. Декотрі жѣнки зъ мѣтлами водганяли царске пиво а протоерей стрѣтивши такий а такъ поганявъ конѣ дальше.

Всѣ ті хвилѣ такъ зѣ стороны російскихъ посѣпакъ якъ и водъ своихъ власныхъ хрупѣвъ церковъ на Савтъ Сайдѣ щасливо пережила и побѣдила и теперь стоить сильно на своихъ основахъ такъ, що и „врата адова не одолѣють еѣ“.

Але ворогъ не спить и де може затыгае на насъ свои сѣти, щоби лишъ взяти въ свои медвежі обѣмы. Мадярске правительство въ страху, щоби угорскій Русины не заразились панславизмомъ, своимъ коштомъ выставило въ Алегені церковъ и то недалеко царославной, такъ, що теперь народъ горнеть ся до сепцеркви, а царославію земля усуваєсь подъ ногами. Ету московскій агентъ Кошевичъ що хоче заслужити собѣ на ласку царского синоду. Священникомъ анѣ хотѣбы батюшкою не можна такихъ звати, котрыхъ Росія высилае въ чужій край, щоби притягали людей и то христіанъ на царску вѣру. Во коли нашъ священникъ прийшли ту за нами, то они суть зъ той самой крови и кости, що мы всѣ, тому ихъ задачею е крѣпити на дальше нашу вѣру помѣжъ нами, освѣдомляти и показовати дорогу якъ въ свѣтѣ жити, щоби поступомъ мы могли стати на рівнѣ зъ другими народами, а вѣдн-

ци, щоби охоронити нашъ народъ водъ передчасного вынародовленія ся середъ чужихъ элементѣвъ. Въ самѣй матушцѣ Расеѣ жие майже третя часть населенія, що не хоче належати до царославія, а декотрі самы водступили, якъ: раскольники, духоборцѣ, штундисты, хрестоносцѣ, староверы; суть тамъ такожъ инші вѣровисовѣданія; якъ римокатолики, протестанты, магометаны, а суть навѣтъ поганы и атеисты, що вѣнѣчо не вѣрять, а о жидлахъ то вже и мовы нема. Видимо, що Росія мае у себе много всѣлякихъ вѣръ и сектъ а не стараеь ихъ навернути на царославіе. Зъ того всего, щомъ вже ту выспе згадавъ, може кождый переконавшись, що ти всѣ чи то зъ бородами чи безъ борѣвъ, Росією насиланъ на насъ, то все е московски зв.... вѣтрогоны а яснѣйше: російскій иланны агенты, тому кождый, що лишъ мае розумъ а може мыслити, певно не назве такого священникомъ або хоть бы и батюшкою, але буде зноситись зъ такимъ якъ зъ звычайнымъ російскимъ платнымъ агентомъ.

Въ користь сказаного мною свѣдчить найновѣйша подѣя. Алегенскій агентъ Кошевичъ заходивъ колька разы до о. Стефановича и показувавъ тамъ свою приязнь и любовь, а яка она заразъ перекснаеь. Выпитувавъ ся яку мае пенсію о. Стеф., дальше каже, що то за малу, що вѣнъ самъ мае большу, бо 90 дол. на мѣсяцъ. Вкѣнца говорить, що царославіе нѣчогѣвъ такъ не раде видѣти и мати якъ о. Стеф., та що якъ бы о Стеф. выхрестивъ ся на царославіе то заразъ оставъ бы протоерейомъ. О. Стеф. видячи зъ кимъ мае до дѣла, каже шуткуючи, що не може се го зробити подѣ жаднымъ услѣвомъ, а то лишъ для того (показуючи руками по собѣ), що не мае великого живота, якъ приставити на протоерея. На томъ скѣнчилась наразѣ бесѣда того дня, але агентъ своеѣ зачатой работы на Микісраку не покидае, бо заложивъ брацтво, на силу позаписувавъ членѣвъ, декотрымъ на пару мѣсяцѣвъ напередъ позашлачувавъ до брацтва и доктора, що оглядавъ чи здорові, заложивъ школу, въ котрой и вечѣрню водправляе, а щоби глубше вкоренити царославіе, послугуе ся той агентъ подлыми клеветами, щоби якъ найскорше подбѣти довѣре въ народѣ. Тимъ, що суть противні, каже: „люде, майте розумъ, чого вы противитесь? Тажъ самъ о. Стефановичъ пославъ до мене двоихъ кураторѣвъ водъ савтсайдской церкви, що вѣнъ готовъ заразъ пристати до царославія скоро только епископъ царославный приѣде до Америки“. По той такъ подлой брехни сейчоловѣкъ смѣвъ зновъ прийти на плебанію и подавъ о. Струку, щоби привитатись. О. Стеф. въ водповѣдъ каже ему, що безхарактернымъ людямъ руки не подаеи ров-

ночасно показавъ ему на дверѣ, щоби ся вынѣсь. На тое агентъ-батюшка робить ся цѣлкомъ невнимный и якъ бы ся нѣчогѣвъ не стало кладе руки на груди и каже: „якъ бымы васъ не любивъ, то бымы до васъ не прийшовъ“. Зъ того чинителѣ можуть ся переконати, яке тое російске выховане, яка школа и наука въ російскихъ батюшкѣвъ, котрі суть розсадниками и сторожами царской вѣры. Але на томъ не конецъ, бо той агентъ вдруге кидае ще подлѣйшу клевету а именно каже, що одного дня, коли его не було въ дома, то о. Стеф. самъ зъ тремя кураторами церковнымъ ходивъ до него одного дня три разы проситись въ царославіе. Того було вже о. Стеф. забогато, и о. Стеф. постановивъ его адемаскувати помѣжъ людьми. Коли вѣнъ одного вечера водправлявъ на Микісракѣ вечѣрню, то о Стеф. зъ колькама людьми поповъ на тую вечѣрню. По скѣнченю вечѣрни приступае о. Стеф. до него и „при людяхъ питае его, щоби сказавъ, коли, въ котрый день и годину о. Стеф. зъ тремя кураторами бувъ у него? Грѣмъ зъ погѣдного неба певнобъ его такъ не наполохавъ якъ таке рѣпуче питае о. Стефановича, бо збитый цѣлкомъ зъ пантелику не знавъ що на тое водповѣсти лишъ выкрутивъ ся словами, що не мае часу говорити и чимъ скорше вѣткъ, а тимъ самымъ скомпромітувавъ себе самъ якъ и цѣле царославіе, бо давъ тимъ доказъ, що будучи подлымъ, безъ характеру и чести чоловѣкомъ не посмѣвъ въ очи оправдатись. Отъ такоюто дорогою пирять московскі агенты свое царославіе, бо знаютъ что темный народъ ихъ брехнѣ повѣритъ, бо якъ бы вже батюшка мавъ брехати, то хтожъ скаже правду на свѣтѣ. Мы Русины зъ Питсбургской околицѣ въ доказъ щедрости, любви и приязни ко намъ, Алегенскому царославному агенту Кошевичу, желаемо якъ наибольшой похвалы або и ордеру на плечѣ водъ царского Синоду, щоби якъ найскорше его те шасте спѣткало (и може спѣткае!), але най буде певный, що не коштомъ Питсбургской парафіи.

Я не разъ дивуюсь що се е? Чи въ той московскѣй бородѣ сидитъ яка тайна притягаюча сила, що такъ тягне нашего чоловѣка до себе гейбы электрика або магнесъ? Тажъ нашъ чоловѣкъ выховавъсь и зрѣсь где? Въ Галичинѣ, отже въ той глушѣ де въ житю не лишъ что не видѣвъ, але и не чувъ о жадномъ царославію. Ажъ ту приѣхавши до Америки, то е переселившись въ иншій край треба заразъ и вѣру змѣняти и айда зъ нею на ярмарокъ: „мѣняй сиву за паршиву“. Иншій зновъ называють насъ поляками, але тимъ нема що дивуватись, бо они звычайно самъ себе не знаютъ хто они е, божъ

звѣстно, хто въ житю тримавъ ся руской вѣры то и Русинѣмъ вмиравъ, а наша вѣра не була еще нѣколи причиною до того, щоби зъ Русина ставъ ся Полякъ, а коли часомъ и трафивъсь такий що Русина або нашу вѣру назве польскою то коли свѣдомый чоловѣкъ и мае почуте своеи національности то водіовѣсть на тое такому въ очи:

Моя вѣро дорогая гарячій обряде

0! хто васъ ся вырѣкае марненько впропаде.

Проте братя храниѣ вѣру якъ церковъ навчае,

Бо хто вѣры не шануе, того Богъ карае.

Матвій Семенюкъ.

Зъ Carbonado, Wash.

Последна моя допись въ „Свободѣ“ заинтересовала многихъ Русинѣвъ и я доставъ много листѣвъ зѣ всѣхъ сторѣнь Сполученныхъ Державъ и Канады, въ котрыхъ просятъ мене о рѣшѣній поясненія. Не маючи часу водповѣдати кождому зъ особна на отриманіи листы, бо есмь занятый кождого дня роботою, навѣтъ въ Недѣлю — прошу хв. редакцію „Свободы“ выдруковать отсю мою допись якъ водповѣдъ для тыхъ всѣхъ, что до мене писали.

1) То все что я писавъ въ ч. 40 записки „Свобода“ есть истина правда.

2) Я не есмь жаднымъ агентомъ до сироваджуванія тутъ людей, отже не знаю скѣлько коштувавъ бы тикетъ зъ якои мѣсцевости. Але тое може кождый легко довѣдати ся, черезъ своего найблизшого агента на дипѣ.

3) Русинѣвъ греко-католикѣвъ есть тутъ мало. На другѣмъ плейзѣ есть церковъ православна. есть тутъ больше Угровъ и Славяновъ. (Чи угорскихъ Русинѣвъ и Словаковъ, чи Мадяровъ и Словацѣвъ? Ред.)

4) Стейтъ Вашингтонъ лежитъ на Заходѣ и припирае до Тихого Океану.

5) Климатъ не есть наилучшій, бо тутъ за вохко. Вода всюды здорова.

6) Я бувъ въ мѣстѣ Такома и Сеатлі, то я бачивъ скѣлько тамъ робѣтника потреба, бо кожда работа выставлена по офисахъ. Робота нѣколи не перерывае ся, бо тутъ зими нѣтъ. Кто бы хотѣвъ тутъ ѣхати, то я бы ему радивъ ѣхати самому безъ родины, а коли побачитъ якъ тутъ есть и сподобаетъ собѣ, то може спроводити родину. Кто мае роботу тамъ де теперь есть, то нехай тамъ робить а тутъ неприходить, бо тутъ больше заробить, але такожъ больше за все треба выдати, бо тутъ все дорожше якъ на Выходѣ.

7) Кто хочет ѣхати, то найѣде до Сіателъ а тамъ розвѣдае за все. Карбонадо се невеликій плейзъ.

8) Хотите знати что я за одень? То вамъ скажу. Я есмь Русинъ зъ Галичины, повѣтъ Перемышль.

Иванъ Косъ.

Зъ Правиденсъ, Р. А.

Много листѣвъ доставъ я водъ агентѣвъ В. Гл., котрі пишуть менѣ, що не вѣрять, что то я дописи пишу до „Свободы“, что то редакция „Свободы“ ихъ фабрикуе и т. д. и зывають мене, щоби я запротестувавъ противъ того. Одень пише менѣ такъ: „я Васъ господ. Прегонъ знаю добре, який Вы були чесный чоловѣкъ въ Passaic и добрый Русинъ тай ще приятель В. Гл., то я не вѣрю, щоби Вы зъ такими безбожными радикалами трималы“. Другій пише, что я то все роблю зъ намовы радикальныхъ поповъ, тай ще больше такихъ дурницъ менѣ пишуть.

Отже я заявляю тимъ всѣмъ агентамъ, что я зъ нѣчиенъ намовы не пишу лишъ зѣ своего розуму, бо я читавъ „Нью-Йорску „казету“ одень рѣкъ а за той одень рѣкъ я не видѣвъ въ нѣй ничъ правды ани разъ. Менѣ ся дуже тое неподобало а мысля, что и кождому честному Русинѣви.

Мы тутъ Русины жиемо въ згодѣ. Минувшой Недѣлѣ зѣбрали мы на Олифантскій процесъ \$8.05. Не можъ и того замовчати, что нашъ рускій дѣвчата, котрі тутъ мешкають заробляють добре, поводять ся дуже красно и суть членами Р. Н. Союза. Въ часѣ вольномъ водъ працѣ не идуть по музыкахъ анѣ не сидятъ по домахъ при пайнтѣ, але читають собѣ книжки и газеты. Такъ само не остави они позаду и зъ колектою на процесъ Ол., але всѣ радо офѣрували.

Суму \$8.05 зложили сяѣдующі:

Сидоня Мончакъ	25
Афія Черепъ	25
Катарина Укашикъ	50
Никола Марчакъ	50
Иванъ Гайва	50
Марія Бинцаровска	1.00
Антося Жукъ	1.00
Михайло Борисъ	1.00
Рорфирий Мохнацкій	1.00
Иванъ Прегонъ	1.00
Антося Репела	1.50

Колектували Михайло Борисъ и Иванъ Прегонъ. Грошѣ зашлемо по Недѣлѣ до касіера John Glowa, Postmaster, Excelsior, Pa., бо сподѣемо ся въ Недѣлю сколектувати децо въ Manville, R. I.

Иванъ Прегонъ.

Зъ Jersey City, N. J.

Умеръ тутъ неспѣждано дня 20 с. м. Иванъ Семаникъ, 37-лѣтний, родомъ зъ Гутокъ, Шариской стол., членъ бр. св. П. и Павла, и Р. Н. С. членъ нарафіи, и членъ однои організації зъ Бейонъ. Коли вернувъ тверезый зъ работы 16 с. м., прийшовъ до его помещенія, котрый того самого дня вытѣгнула на него его жена Марія за те, что еи побивъ попередного вечера. Присутность полицмена его озлобила и вѣнъ трунувъ трохи свою жену а полицменъ ударивъ его пару разъ палкою по головѣ, и такъ забравъ его зѣ собою; на другій день засудили его на 30 днѣвъ арешту за

зле обходжене ся и за побите жены; но бѣдака не досидѣвъ, бо умеръ неспѣждано за 3 дни. Тѣкаръ подавъ сильну „пятаку“ за причину смерти. — По неже заходило подозрѣне, що умеръ водъ побѣвъ полицмена, то о. Подгорецкій постаравъ ся о автопсію („операцию“), котра не выказала тяжкихъ побѣвъ смертельныхъ, лишъ легкіи, тай яко першу и головну причину смерти „пьянство“ потвердила.

О. Подгорецкій на той подставѣ збирае свѣдковъ, щоби внести жалобу на зарядъ мѣйскій, черезъ те, что его не водѣслано сейчасъ зъ арешту до шпиталю якъ чоловѣка хорого, тымъ больше, что о тое мавъ просити самъ И. С. — Похоронъ водбувъ ся 25 с. м. въ Недѣлю дуже величаво; при участіи брацтва св. П. и Павла зъ Jersey City, філіи зъ Елизабетъ, членѣвъ орг. зъ Бейонъ, и величезного множества нашего народа и чужихъ. Хоръ мѣсцевый спѣвавъ подѣ управою п. Н. Подсалочного кодо дому, въ церквѣ и на цмнтару, а перворядна „италиянска“ банда провадила похѣдъ до церкви и водъ церкви на цмнтаръ. Окрѣмъ о. Подгорецкого бравъ участь въ похоронномъ обрядѣ о. П. Тамкевичъ. — Такий величавый похоронъ справлено тому, что покойный бувъ дуже ревнымъ парафіяникомъ, старавъ ся о стару и нову церковъ всѣми силами, въ тяжкомъ положенію бувъ пожичивъ передъ 7 лѣтами \$500, справивъ не одну рѣчь до церкви, бувъ дѣяльнымъ членомъ бр. П. и П., и тѣшивъ ся загальною симпатією. Публична опінія есть, что вѣнъ передвчасно умеръ головнозядля браку лѣкарской опѣки. Въ церквѣ попрацавъ его о. Подгорецкій, а на цмнтарі въ имени брацтва п. К. Кирчѣвъ. Недалека будучность выяснитъ лучше ту справу. Осиротивъ 3 дѣтей.

Русанъ.

Зъ Cohoes, N. Y.

Дописуватель „казеты“ пише въ ч. 40, что я М. Ж. писавъ своего часу о всѣмъ, что водбулось въ Пятницю та что въ моѣй дописи не было правды. Заявляю, что згаданой дописи я не писавъ хотѣй правдою есть, что всѣле водбувалось въ Пятницю и что той панокъ, котрый мене нападае вытѣнае гопака ажъ до рана. Пише такожъ сей дописуватель, что я заплачивъ 50 дол. кары, то я самъ о томъ добре знаю, але что то было несправедливо то може посвѣдчити цѣла громада. Еслижъ я заплачивъ, то зъ свои кишень, а въ дописувателя грошей не позичавъ, отже вѣнъ лѣпше зробить, если буде пильнувати своего носа а не чужого проса. Не я, але дописуватель сѣе куколя межъ пшеницею и стараеь робити незгоду, але довго того не буде, бо люде приходятъ до розуму и познають ся на такихъ „твердыхъ и побожныхъ Русинахъ“, якъ дописуватель, что въ Пятницю дають гра-ти и весѣля справляють.

М. Ж.

„SVOBODA“ (LIBERTY.)

The Little Russian Weekly,
published every Thursday
at 209-211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two Dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished
on application.

Entered as second-class matter July 16,
1903 at the post office at Scranton, Pa.,
under the Act of Congress of March 3,
1879.

„Свобода“

газета для русского народа в
Америке и орган „Р. Н. Союза“,
выходит по вторникам в Четверг
и пятницу.

Въ Америкѣ на рікъ\$2.00
До старого краю на рікъ\$2.00
Въ Америкѣ на півъ року\$1.00
До старого краю на півъ року\$1.00

Оплачувати газету треба все-
гда зъ горы (напередъ).

Гроші треба посилати вь режистрова-
нѣмъ листѣ, або черезъ експресовый, або
почтовый money order (монеи ордеръ). Мо-
жетъ order, то вь картонку, котору доставите
вѣдъ почтара або агента на експресовѣмъ
офісѣ, вѣдъ насъ, бо безъ того мы не
можемъ грошей доставити.

Адресъ:

„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Хто хоче, щоби его адресъ змі-
нити, мусить подати намъ, кромѣ
нового, такожъ свой старый адресъ.

Безплатнихъ дописей не
приймаемо.

Хто хоче, щоби те, що написе,
було друковане вь „Свободѣ“ вь Че-
твергъ, мусить прислати рукопись до
Скредитонъ найдалше вь Суботу ве-
черъ.

Поодинокі числа „Свободы“
можна купити у:

A. Wasserman,
29. Clinton Str., New York,
N. Y.

Вѣче!

Вѣче!

Вѣдозна

до всѣхъ русскихъ священ-
никовъ, русскихъ парохій та ру-
скихъ брацтвъ вь Америкѣ!

Всечестивѣйшій Отцѣ и
весь рускій Народе!

Отсимъ маємо честь про-
сити всѣхъ щирыхъ Руси-
новъ на

ВСЕНАРОДНЕ ВѣЧЕ,

котре вѣдбуде ся днѣ 26
Листопада 1903 на Thanksgiving Day вь MacCann's
гали на улицѣ North Broad-
way вь Yonkers, N. Y. зъ
слѣдующимъ порядкомъ
днѣвнымъ:

1. Соборна Служба Бога
о год. 8. рано вь церквѣ
св. Арх. Михаила на Chest-
nut str.
2. Отворене вѣча о 9½ вь
выше згадавѣй гали.
3. Справы церковны: Спра-
ва Епископа.
4. Справы шкѣольны.
5. Справы економичны.
6. Народна організація и
народный фондъ.

Прибувайте всѣ численно
— а певно удасть ся намъ
неодну справу залагодити.
Особныхъ запрошень на
се вѣче нѣкому не высла-
есъ.

ВѣЧЕВЫЙ КОМИТЕТЪ.

Вѣче!

Вѣче!

Гадки на вѣче

ВЪ YONKERS, N. Y.

[26 Листопада 1903.]

II.

Слава Лемковъ.

Двѣ рѣчи намъ бракуе:
Перше, маємо мало своєї
интелигенції, друге, та ин-
телигенція, котору маємо, має
за мало любви до просто-
го народу.

Часто, дуже часто, чуємо
голосъ погорды до робучого
люду, а надзвычайно мало
голосъ сердечной любви.

Говорять: Нашъ народъ
темный, непросвѣченный, не-
приличный (одень патриотъ
написавъ о неприличности
много статей), недовѣрчи-
вый, розпиченый; тяжко
зъ нимъ що зробити.

Видать звычайно всей
брудъ жити, вь якомъ жие (не
конче зъ своєї вини) нашъ
бѣдный Американскій Рус-
накъ — видать жите начор-
но змальоване — и погор-
джують.

Певне, се дуже зле, бо
черезъ те вѣдбираєсь наро-
ви вѣру вь себе и свои жи-
теві силы, а потѣмъ, такъ
дивитись на нашъ народъ
— не можливо.

Кромѣ злыхъ сторѣнь, якѣ
має народъ — вѣнъ має и
добрий. Тѣмъ зрушити ихъ,
тѣмъ викликати ихъ — а
народъ вь Америкѣ певно
ожиє на свою славу.

Я укажу на кѣлька до-
брыхъ прикметъ нашего лю-
ду.

Перше, вѣнъ глубоко ре-
лигійный. Мѣжъ нимъ не чу-
ти о самоубійствахъ, о мор-
дахъ, розвѣзлѣй розпусѣхъ;
жите родинне вѣнъ цѣнить
высоко и колибъ мы згля-
нули глубше вь його душу,
мы побачилибъ тѣмъ сер-
дечности, тѣмъ правдивої
щирости — що мы мусѣ-
либъ застановитись.

Чи кождый интелігент-
нѣйшій Русинъ видить се?
А варта бы! Бо тогды зъ
большою любовію працю-
вавъ бы мѣжъ тымъ про-
етымъ народомъ, ине оденъ
не зражувавъ бы ся такъ
скоро яко небудъ неуда-
чою. Колибъ всѣ интелі-
гетнѣ Русины дивились
больше на добрый прикметы,
якъ на злий, вь нихъ и вь
народъ було бы больше вѣ-
ры — а за тымъ и силы.

Друге, Лемко має сильно
розвиненый змысль до тор-
говлѣ, фінансовъ, и за-
галомъ гандлю. Чи видать се
всѣ интелігентнѣйшій Ру-
сины? Чи зробили, що на
на томъ поли для него?
Лемкови, котрый бере ся
до гандлю, бракує тѣмъ
одного: науки та высшихъ
рахункѣвъ, якъ вѣнъ знає.
Чи постарались о те Руси-
ны, щоби той великій ку-
пецкій змысль Лемка роз-
винути?

Третє, Лемко має сильно
розвиненый змысль до ор-
ганізації. Чи вже все зро-
блене на томъ поли? Тре-
ба сказати, що зьорганізо-
вано небогато — та що чу-
жий люде (якъ Американцѣ,
котрий зьорганізували нашъ
народъ вь юні) далеко боль-
ше зробили на томъ поли.
И треба сказати, що коли
не удасть ся зьорганізувати
народу вь одну могучу си-

лу, народъ певно захоплять
чужинцѣ.

Вь тыхъ прикметахъ я
виджу славу Лемковъ, а
задачею всѣхъ интелігент-
нѣйшихъ Русинѣвъ оживи-
ти ихъ и скрѣпити такъ,
щоби на тыхъ прикметахъ
повставъ вь Америкѣ —
Рускій Народе.

Павло Тамкевичъ.

Американська Церква.

Пѣдъ такимъ заголовкомъ
надруковавъ „Русланъ“ зъ
днѣ 13. жовтня 1903 пере-
дову статю, котору тутъ до-
словно передруковуємо.

„Такъ якъ мы добываємо
ся організація нашої Цер-
кви вь Америкѣ, такъ само
и польскій колонія вь пѣв-
ночній Америкѣ, вь Чикаго,
Буфало и другихъ мѣстахъ
домагають ся своихъ вла-
стныхъ епископѣвъ. Пѣдчасъ
коли насъ хоронить окре-
мый нашъ обрядъ вѣдъ чу-
жостороннихъ впливѣвъ, то
Поляки, приналежнѣ до ла-
тинского обряду, е тамъ
цѣлковито вьстановленѣ на
шовіністичнѣй затѣхъ нѣмец-
кихъ та ирландскихъ епи-
скопѣвъ. Тѣ епископы уста-
новляють священникѣвъ и
надзорують церкви вь цѣ-
лѣй своѣй дієцезіи, тожъ
мають спроможность такъ
духовенству якъ и вѣр-
нымъ накидувати чужий я-
зыкъ вь церквѣ и всякими
способами пропагувати аси-
мільацію вь користь своєї
національности.“

„Зъ той причини вже дав-
нѣйше повстали мѣжъ аме-
риканскими Поляками про-
явы апостазіи, якъ се гро-
зило якийсь частъ и мѣжъ
нашими американскими
Русинами. Кѣлька поль-
скихъ священникѣвъ оснува-
ло по рѣжнихъ мѣстахъ „са-
мостѣйній церкви“ и окли-
кавши себе епископами,
найшли приклонникѣвъ то-
го сектарства, розумѣе ся,
не задля догматичныхъ рѣж-
ницъ, а зъ патристично-на-
ціональныхъ причинъ.“

„Щоби запобѣчи сему
чимъ-разъ змагаючому ся
сектарству мѣжъ тамошною
Польонією, розвинули акцію
за основанемъ окремого,
польского епископства на
цѣлу Америку. Уложено пе-
тицію до римской куріи и
зѣбрано на нѣй десятки ты-
сячъ пѣдписѣвъ вѣрныхъ
и товариствъ та выслано
двохъ вѣдпоручникѣвъ, щоби
лично вручити ей до-
стоѣнъ св. Отця, ще покѣй-
ного Льва XIII.“

„Отже недавно тому Con-
gregatio de propaganda fide
дала вѣдповѣдь американ-
скимъ Полякамъ и то вѣд-
повѣдь вѣдмовну. Обширна
вѣдповѣдь вьводить, що у-
строї Церкви опирає ся на
засады загалности, екуме-
ничности и тому всѣ вѣрнѣй
данѣй території пѣдлягають
одному епископови, творячи
одно Христове стадо, повѣ-
рене проводови свого архи-
пастиря. Дѣлене церковной
территоріи пѣсля національ-
ностей було бы противне
основамъ католицизму, бо
католицка Церква не має
жадныхъ національныхъ цѣ-
лей и вь нѣй неможливи

жаднѣй національнѣй дифе-
ренції, а выключно духовнѣй
цѣли спасенія вѣчного. То-
му вѣдказує ся просьбѣ а-
мериканскихъ Поляковъ.“

Якъ понятно, ся вѣдпо-
вѣдь викликала велике не-
годовине мѣжъ одною ча-
стиною американской,
польской прасы. Пѣшли про-
тесты, агітації, обвиненія и
инсинуації. Добачувано вь
томъ рѣжнихъ интригъ не-
прихильныхъ Полякамъ е-
лементѣвъ. Однакъ такъ зо-
вѣмъ се було. Дієцезія про-
паганды вийшла зъ основъ
чисто церковныхъ, католиц-
кихъ. Попри те поручено
епископамъ узгляднити ба-
жання Поляковъ о скѣлко
змога, а по можности име-
нувати польскихъ прала-
товъ; вь будучинѣ не е
выключенемъ установлене
такожъ окремого визитатора.
Але самъ устрої католиц-
кѣй Церкви мусить остати
ненарушеный.“

„Для насъ цѣкава ся спра-
ва тымъ, що она освѣтлює
квестію нашої американ-
ской Церкви. Правда, що
нашъ обрядъ має право до-
магати ся пошанованія и ав-
тономіи, але якъ то тяжко
перевести еѣ, щоби не на-
рушити засады єдности Цер-
кви, еи екуменічного хара-
ктеру.“

„У насъ вь Галичинѣ е ви-
имково ся аномалія, що на
той самѣй території е ажъ
тройкѣй дієцезія, що побѣчъ
себе резидує три католицкѣй
владыки рѣжнихъ обрядѣвъ.
Але се тѣмъ аномалія вь
устрою католицкѣй Церкви,
яка вправдѣ дѣсть ся по-
яснити исторично, але яка
мимо всего посторонному
католикови, що зрѣсь вь
понятяхъ про „єдиную, со-
борную“ Церкву — выдасть
ся чимось немѣвъ против-
нымъ католицкѣй церков-
нѣй єдности. Тому зрозу-
мѣло, що конгрегація „de
propaganda fide“ старає ся
не розширяти сєй аномаліи
вь католицкѣй Церквѣ, а
середь теперѣшного, вѣд-
вѣчного устрою, забезпечи-
ти вѣрнымъ рѣжнихъ на-
родностей Христову науку
на ихъ рѣднѣй мовѣ та по-
шановане рѣжнихъ націо-
нальныхъ обрядѣвъ.“

„Але чи се буде можливе
при чимразъ больше пере-
хреснучихъ ся національ-
ныхъ интересахъ? Та всежъ
таки привеликій консерва-
тивности католицкѣй Цер-
кви, змѣна вь томъ зглядѣ
не наступитъ такъ скоро,
сли коли взагалѣ наступитъ.“

Що вь сєй способъ мо-
гутъ писати римокатолики,
се для насъ зовѣмъ зрозу-
мѣле — сежъ лежить вь
ихъ интересѣхъ, интересѣхъ
нѣйшого. Але, щоби вь сєй
способъ могла писати яка
небудъ руска, зглядно гре-
ко-католицка газета, и якъ
кажуть, органъ греко-като-
лицкого митрополита — се
просто переходить всяке
понятє.

єсли истноване особныхъ
греко-католицкихъ дієцезій
навѣтъ вь Галичинѣ „се-
тѣмъ аномалія“, то

чогожъ та „єдина, соборна,
католицка церковь“, се
„найсовершеннѣйше това-
риство“ таку аномалію то-
лерує вь своихъ лонѣхъ? Ад-
жежъ не тѣмъ вь найсо-
вершеннѣйшомъ, але на-
вѣтъ вь совершеннѣмъ то-
вариствѣ аномаліи бути не
повинно.

єслижъ особнѣй греко-ка-
толицкѣй дієцезіи е аномалі-
ями вь устрою католиц-
кѣй церкви, значить, що и
греко-католицка церковь
взагалѣ е аномалією, (божъ
церковь безъ певной дієце-
зіи, безъ організації, немѣ-
слима), та що для неѣ по-
бѣчъ церкви римо-католиц-
кѣй нема мѣсця.

Чи справдѣ оно такъ
єсть — не знаємъ, але
знаємъ се, що бути
аномалією, хочъ бы ажъ
вь католицкѣй церкви, се
рѣчъ не дуже почестна на-
вѣтъ для греко-католикѣвъ
а тымъ больше для Руси-
новъ. Часъ бы вже покѣн-
чити зъ тими аномаліями.
Часъ вже крайный, щоби
Русины перестали бути
лишь телероваными, бути
аномаліями все и на кож-
домъ поли, всюды.

Потѣпати себе або ко-
гось другого тымъ, що его
права не могутъ ему бути
признаннѣ, бо вѣнъ лише а-
номалія, бо вѣнъ лишь то-
лерований оправдувати, ру-
ку, котора насъ гнетє и т.
п., се гѣдне хибанъ людей
пересеклыхъ раболѣпствомъ
до кости. Та на жалѣ подѣ-
бне поступоване мѣжъ Ру-
синами а властиво мѣжъ
греко-католиками — се не
аномалія — а фактъ зо-
вѣмъ нормальный, щоден-
ный...

(85)

Листъ изъ ста- рого краю.

Подѣтъ на львѣвскѣй універ-
ситетѣ.

Вь попереднѣмъ числѣ
подавъ я резолюцію русь-
кихъ студентѣвъ львѣвско-
го університета вь справѣ
выбору кс. Фіалка ректо-
ромъ, резолюцію, яку пе-
реслано такожъ академічно-
му сенатови. Очевидно, що
резолюція та мала лише
принципальнѣй характеръ
та що анѣ сенатъ анѣ кс.
Фіалекъ и не думали еи
лякати ся. Се змусило
руськихъ студентѣвъ до
дальшого кроку, до фізич-
ной демонстрації про-
тивъ кс. Фіалка.

Коли вь пятницю д. 16.
с. м., Фіалекъ о 8. год. ра-
но ввійшовъ до салѣ на
першій выкладъ вь сѣмъ
роцѣ, який мавъ на III. ро-
цѣ теології, студентѣ-Ру-
сины свѣтскихъ факультѣ-
товъ впали за нимъ до са-
лѣ, пѣднесли крикъ, обки-
дали його яйцами та слив-
ками, такъ що кс. Фіалекъ
мусѣвъ утѣкати зъ салѣ.
На помѣчъ ректорови при-
бѣгъ секретаръ університе-
та д рѣ Віняржъ, котрый
помѣгъ ректорови... втѣка-
ти. Такъ выглядала сама
демонстрація.

Рускѣй студентѣ теоло-
гії вь демонстрації участі
не брали.

По демонстрації демон-

странты сєйчасъ вийшли
зъ університета, лишь о-
динъ зъ нихъ вернувъ до
салѣ зъ зазывомъ до русь-
кихъ студентѣвъ теології,
абы вийшли зъ выкладу.
Сего разаръ записавъ собѣ
секретаръ Віняржъ. Опѣсля
выбѣгъ сєй панѣкъ передъ
університетъ, заставъ тамъ
стоячихъ 6 руськихъ сту-
дентѣвъ и всѣхъ собѣ по-
записувавъ. За тими 7 сту-
дентами перевели сєйчасъ
слѣдство и таки того са-
мого дня всѣхъ ихъ выкли-
чили на все изъ львѣвско-
го університета. Имена вы-
ключеныхъ: Бабинъ, Галу-
щинскій, Ганкевичъ, Зо-
лѣбъ, Марисюкъ, Огородникъ,
Стадникъ.

Отся демонстрація русь-
кихъ студентѣвъ вызвала
середь польской супѣль-
ности страшну, прямо ска-
жену лють.

Польскѣй студентѣ, ко-
трыхъ большѣсть належить
до шовіністичного всеполь-
ского табору, ухвалили
таки того дня на своихъ
зборахъ обсадити на дру-
гій день університетъ и нѣ-
кого зъ Русинѣвъ туди не
впустити. Свою ухвалу во-
ни виконали; до 11. годи-
ны рано вь суботу (17 с.
м.) не пускали нѣкого зъ
Русинѣвъ на університетъ,
навѣтъ студентѣвъ теоло-
гії нѣ, ажъ о 11. год. рано
оповѣщено, що універси-
тетъ на той день замкне-
ный.

Польскѣй газеты назвали
демонстрацію руськихъ сту-
дентѣвъ актомъ дикости,
якому ровного не було и
нема на цѣломъ свѣтѣ и
при той нагодѣ переѣхали
ся до схочу на всѣхъ Ру-
синахъ за ихъ дикунство
та некультурность. Кѣлько
вь тыхъ статяхъ було фа-
рисейства, кѣлько брехнѣ,
ненависти, — се прямо о-
писати годѣ. До компании
польско-шляхотскихъ га-
зетъ приставъ на сєй разъ
такожъ польскѣй соціально-
демократичный „Naprzód“.

Лишь одна польська га-
зета, львѣвскѣй tygodni-
никъ „Monitor“ заговоривъ
справедливо и сказавъ поль-
скимъ університетскимъ
властямъ гѣрку правду вь
очи, що то якъ-разъ вони
своею несправедливостію
супротивъ Русинѣвъ, сво-
имъ шовінізмомъ довели до
такой демонстрації. Але
статю „Monitor-a“ сконфіс-
ковано...

До польско-шляхот-

скихъ газетъ приставъ та-
кожъ москвофильскій „Га-
личанинъ“, а по части й
„Русланъ“.

Мала але гарна компанія...
Зъ демонстрації недово-
ленъ такожъ рускѣй послы,
вони своею умѣркованою
політикою вь послѣднихъ
часахъ думали выжебрати
вь польскомъ соймѣ русь-
ку гімназію вь Станіславо-
вѣ, а теперъ, розъяренѣй де-
монстрацією, польскѣй по-
слы ухвалили, що на зало-
жене руской гімназіи не
пристануть.

Лишь „Дѣло“ стало по

роні руських студентів), за що й підпало конфіскації. Ця справа опреться аж о міністерство, бо віддалені з університета виступають ректор, а духовні власті внесли жалобу, що студентів теології не пущено до університета.

Цікаво, поступив собі сенат, котрий замість покарати польську молодіж за те, що замкнула вступ до університета, ще й похвалив її. Як бачите, инша м'яка для Поляків, а п'яша для Русинів.

В понеділок (19 с. м.) університет вже отворено. Руські студенти в числі коло 200 увійшли туди, перейшли всіми коридорами, опісля один з них вголосив відповідну промову, в котрій вказав на права руського народу до львівського університета. Потім усі розійшлися.

Студенти-москфіли в демонстрації участі не брали, і загалом в одній акції держати ся здалека.

А тепер питає: Чи добре зробили руські студенти?

Певна річ, що обидувати когось яйцями, не є культурно і всякій культурний чоловік рад би, аби до того не доводило. Але що робити, коли, иншого способу боротьби нема, коли противник, певний своєї сили, кинув собою із всіх законів, із розумових выводів, із справедливості і з цинічної брутальності дусить слабшого противника? Закон — то сила, силу противника треба силою зломати. Руським студентам абсолютно нічого не лишилося, як взяти ся до фізичної боротьби. А зрештою форма боротьби не така незвичайна і так само, лише задля менше важких причин, поступали пераз студенти польських, німецьких та інших університетів. Так пр. перед 3 роками польські студенти-соціалісти оббили кальшами проф. Туліє; тоді „Narząd“ хвалив їх, але тепер руських студентів за такий самий поступок осуджує... Тай тим не зробили студенти нічого злого, що через них Поляки не дадуть тепер руською гімназії в Станиславові. Руській гімназії Русинам належать ся, — отже не єсть же дар Поляків за „добре поведене“, за чистоту. І коли руська гімназія в Станиславові мала бути задовжена лише за „добре поведене“ Русинів, то краще, щоб її не було. Ми не сміємо давати ся Полякам водати на шнурку в той гаді, що коли будемо чемні, то нам щось подарують. Ми мусимо їм показати, що ми не потребуємо їх ласки, а силою зуміємо здобути те, що нам належить ся. А такий дар ласки лише деморалізує народ, вбивають в ньому революційного духа, духа боротьби, а вчать рабської покорності і вдячності, вчать лизати ту руку, що бе... І маємо ми бути сль-

ни не власною силою, а з чужої ласки, то краще загинути в боротьбі!...

20 жовтня 1935.

М. Л.

Що чувати в світі.

Богато шуму наділяло в Сп. Державі відкриття нових і дуже великих мальєрзацій в департаменті справ внутрішніх у Вашингтоні. Сім разом роблено „бизнес“ з правительственными землями або т. зв. „гомстедами“. Розуміє ся, з величезною шкодою для держави. Нью-Йоркський „Дейлі“ доносить, що заряджено тайний дохідження в той справі і викрито ще більшій скандал, чим в департаменті почт.

О розм'яках мальєрзацій липи міністер справ внутрішніх має бути добре поінформований, то поки що все держати ся в тайні аж до часу покінчення слідства.

До сього скандалу мають бути зам'япані високий урядники державні і навіть і кількох союзних сенаторів на доважок. Іменно ходять досить ймовірна чутка, що аж п'ятеро сенаторів обжаловано в той справі. Их „чесні“ імена подано в зв'язі, зложені на руки міністра.

Обжаловані сенатори є в змові з урядниками уприсовували собі гомстеда, підставляючи неіснуючі особи або за пов' дармо купували тисячі акрів землі, котру правительство лишило на ліси, а опісля продавали її за добрий грош і... робили на тому знаменитий інтерес. Досить буде зам'ятити, що платили за акер такої землі по 1 до 2 дол. а продавали по кільканайцять і кількадесять доларів. Таким образом, як обчислюють добре поінформовані в той справі, ошукано державу на звыш 15 мільонів доларів!

Наколи тепер зважимо, що новий скандал не має ніякою зв'язі з подобою ошукою в індіанських резерваціях, то вже легонько зможемо собі уявити до чого дійдуть Сп. Держави під правлінням ватаги капіталістів. Неправильності, надбужиття, дефракції і скандали будуть множити ся все більше і більше, доки не доведуть край до банкрутства. Аж тоді може нарозуміти ся американський народ і відбере державну керму з їх рук.

Сими днями переводять ся в нашій республіці так звані особні вибори, тому по цілому краю кипить горячкова агітація. Платні агітатори літають немов саранча, відбуваються безліч зборів і в'язь, готель та шинки переповнені політикерми розличного сорта, котрі звичайно радять ся чарки на кого мають голосувати, а по часописах, публичних м'єсцях і льокалях, по бро-

шурах, мурах, плотах і навіть в деревах стрічаємо ся з мільонами реклям, якими захвалює ся або ту партію, сего або того кандидата. Сказано — американські вибори! Хто з боку дивить ся на ту метушню, тому здає ся, що цілу Америку перем'янено в величезну торговлю, на котрій одні продають себе і свої права, а другі купують уряди і масні посади.

В Пенсильвенії відбували ся вибори дня 3. с. м., але їх вислідок незв'язний досі.

Правительство Сп. Держави послало до абисинського короля Менеліка особне посольство, котре має заключити з ним торговельний договір.

Крім запрошення до участі на всесвітній виставі в Ст. Луїс, Мо., котре є виписане на срібній плиті, везуть посли для короля багато цінних дарів. М'яж іншими є там дороге оружє, одяг, пам'яткова книга фотографій всіх знаменитостей Сп. Держави, золоті годанники і т. п. Очевидно Американці придержують ся тої засади, що хто смарує, той їде...

Против-католицький рух ширить ся дальше в середущо і полуднево-американських республіках. Ос і сими днями ухвалила палата послів в Бразилії закон, яким заборонено будувати нові монастирі в той республіці.

На таке саме заносить ся в Бразилії і сумежних державах, де населені воді кількох л'єт домагає ся знесення монастирів.

Муринською республікою Сен Домінго потрясла нова революція. Ворохобники, як телеграфують до американських денників, мали навіть побороти правительство армію і здобути м'єсто Сентієго. Подробиць браку.

Всі руські посли галицького союму зрели ся своїх мандатів і покинули сойм. Причиною сего кроку представителів руського народу є відкинене польською більшістю сойму внесення на основан руської гімназії в Станиславові і змагане польських верховодів до вынародовлення Русинів.

Така телеграма надоспіла дня 2 с. м. з Львова до американських денників.

Опісля напишемо більше в той справі, а тепер доважимо лишень, що тяжку, дуже тяжку борбу мусить вести наш народ за своє існування. Вороги напосіли ся змести його з лія землі, тому пора нам боронити ся до послідної каплі крови. На бок руська байдужності, най згине незгода і м'яжусобиця, до ряду, у бій а поб'єда наша!

Російське „самодержавіє“ аж трясє ся з страху перед заграничними видавництвами, котрі пливають до Росії тайними дорогами

и розносять світло правди поміж поневоленними народами. Цензура, жандармерія і поліція були безрапні супротив сего струї, тому іменувало міністерство справ внутрішніх особну комісію, яка мала придумати охоронні средства против „новой небеспеки“. В склад комісії входили також жандарми, урядники тайної поліції і офіцери граничної сторожі.

Комісія покінчила недавно свої наради і ухвалила м'яж іншими, що правительство повинно асигнувати кількадесять тисяч рублів на удержання шпигунів серед населення пограничних м'єсцевостей. Их задачею було бы стерегти дорог, якими перевозять ся нецензурні видавництва до імперії деспотизму та боронити Росію перед світлом правди і поступу.

Чи нові зусилля темних духів знайдуть успіхи, се инша річ. Скорше н'є, бо загалом зв'язно, що розвидняючий ся день не спинить ніяка сила в світі.

Американський мільонери р'єшили ся позичити Росії 200 мільонів рублів, котрі мають бути загварантовані на правительственных нерухомих м'єстах Петербурга, Москви, Одеси і Варшави. На що російське правительство зичить стільки грошей, сего ніхто не знає, бо оно не є одв'чальним перед своїм народом. Там народ мусить двигати тяжке ярмо — платити і... не дивити ся в руки правительства... В противном случаю жде его тяжка кара.

Р'єшене мирової комісії в справі границь Аляски так розлютило Канадійців, що вже явно починають говорити про відлучення Канади від Англії. Панує м'яж ними перекопане, що Англія бажала коштом Канади підобрити ся Сп. Державі і вел'єла мирової комісії р'єшити справу в їх хосень. Сей зам'єт піднесено навіть в канадійському парламенті, а сенатор Мекмюлен заявив в інтерпелляції до правительства що поведене Англією є самовольне і викликає против неї в Канаді ще більше невдоволене, чим в Ирландії або Трансвалю.

Канадійська преса також заняла опозиційне становище і острыми словами критикує англійське правительство.

Часопись „Chronicle“, що виходить в Геліфакс, так м'яж іншими пише в той справі: „Аляканський епізод свідчить найліпше, що тепершній відносини Канади з Англією не можуть довго жити. Було бы пожаданим існуванню Канади як независимой держави“.

Ходить чутка, будто бы жите молодого іспанського короля Альфонса XIII. бу-

ло почислене на м'єсяці. Іменно має він нездужати на чахотку (сухоту) подобно як і его батько, а лікарі говорять, що вже довго не зможуть удержати его при житю.

Іспанський соціалісти, републиканці і прочі поступові елементи підготовляють в'єрід в том напрямі, щоби на случай смерті короля проголосити Іспанію республікою.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

В селі Манаєві (почта Ол'єві) пов. Золочів, в Галичині, переводить парцеляцію панського ґрунту м'єсцевий священик о. Ф. Тарнавський. Земля пшенична і л'єса. Ц'єна за морг 480 корон, значить менше як 100 доларів. Село чисто руське. Є церковь, школа, крамниця і читальня в своїм домі. С'єножати дуже добрий. Морг луки дає 10 возів с'єна: вода скрозь жерелі. До парцеляції є 250 моргів орного поля, 100 моргів с'єножати і 170 моргів л'єса будовельного. Хто там купить буде всегда їсти хл'єб пшеничний і буде мати дерево на будовлю на паливо і всяку другу выгоду. Той сам священик вже розпарцелював оден ф'єлварок що мав 800 моргів а сей вже другий. Визших поясень в с'єй справі уд'єляє: М. Kalushka, 716 Mint Alley, S.S. Pittsburg, Pa.

Всіх, кому на том заляжить пов'єдомляю, що моя тепершняя адреса єсть Rev. V. Hryvnak, 285 Dearborn St., BUFFALO, N. Y.

Пам'ятайте на українсько-руську бурсу в Сяноці і посилайте жертви на адресу: Wasil Hrishko, 209 Linden St., SCRANTON, PA.

— Хотите, чтобы ваш грош безвечно и скоро был выслан до старого края, то нам то сделать John Nemeth, 457 Washington St. New York, N. Y.

шведскую братву ц'єны \$2.50. Добрий кишеньковий ніж за 40 цент. Позолочуваний перстень ц'єны \$1.00, 1 брилантавий гузик за 60 цент., 12 гарних б'єлых хустинок за \$100, 24 аркушів листового паперу і коверт за 10 цент., 1 пару спинок до маншатів за 50 цент., позолочуваний спинки до сорочки за 50 цент.

Ся річи будемо высылати даром лишь за короткій час, протее сп'єшть з замовленнями. Пишть на адресу:

Ch. I. Karoun Co., 1015 Collins Str., JOLIET, ILL.

Як справедливо польська „рада повятова“ розділяє запомог голодним Русинам і Полакам.

Мгн. Стайчак і М. Данковський записані колектори мають право в'єрати добровільні жертви на маючу ся будувати руську церковь в CARNEGIE, Pa. Просимо всіх братів Русинів не впускати наших колекторів в порожню руку а Господь Бог надгородить Вас за се сторицею.

Комітет церковний: Ст. Середийський, предс'єдатель, М. Адам, заступник, Ст. Сембрат, касир, Арс. Патрош, секретар.

Др Алекс. О'Мали Л'єкар внутр. недуг.

Пропуклина

Вил'єчена в мушн, жен- щин и д'єтей.

Дамь письменну запоруку всякому, що вил'єчу кождий случа, котрий приїму до л'єченя. Вил'єчу без р'єзаня, бол'єв, небезпеки або без яких небудь перепон в праці. Подв'язка не вил'єчила доси ані одного случа пропуклины. Операції, щоби і помогли кому, то все таки запричиняють багато небезпеки і бол'єв тай не мають права існування коли людській умь вынаїшов щось ліпшого.

Мое л'єчене є лагодне, безбол'єне, безпечне і не водриває недужих вод їх звичайних занят. Прочі средства л'єченя водстрашають пацієнтів.

В справі рат'є порадыте ся мене. Платня мала. Порада і обзори даром. Брошура бесплатно. Скажть, чи хочете мати брошуру о пропуклині, пухлині жил, надсажденю, о золотій жилі, чи про внутр'єшні недуги.

Д-р О'Малей

Головний офіс, де бес'єдує ся славыською бес'єдою є на 158 S. Washington Str. у Wilkes-Barre, Pa.

Філіальні офіси (де виправні т'єкарі л'єчать недужих мови чудесным Хемічно-Електричным способом):

Seranton, Pa., 134 Washington Ave. Philadelphia, Pa., 1409 Arch St.

По иллюстровані книжочки о л'єченю пропуклины пишть до Wilkes-Barre, Pa. Шлемо их даром.

ДАРОМ 24 хороших и ц'єнных предметів.

Хто собі заорєдує нашу красну никельову годинку, котру выроблена і гарантована на 20 л'єт, так, що може ся ровнати 30 долларовым годинкам и пошле нам за неї і за гарний позолочуваний ланцюжок \$2.50 — то мы ему зашлемо враз з годинником и ланцюжком сл'єдуючі предмети зовсім даром: 1 знамениту корольську шведскую братву ц'єны \$2.50. Добрий кишеньковий ніж за 40 цент. Позолочуваний перстень ц'єны \$1.00, 1 брилантавий гузик за 60 цент., 12 гарних б'єлых хустинок за \$100, 24 аркушів листового паперу і коверт за 10 цент., 1 пару спинок до маншатів за 50 цент., позолочуваний спинки до сорочки за 50 цент.

Ся річи будемо высылати даром лишь за короткій час, протее сп'єшть з замовленнями. Пишть на адресу:

Ch. I. Karoun Co., 1015 Collins Str., JOLIET, ILL.

Справы „Союза“

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головний { о. М. СТЕФАНОВИЧЬ,
председатель { 619 Carson St.,
Pittsburg, Pa.
Головний { С. ЯДЛОВСКИЙ
секретарь { Box 76,
Jersey City, N.J.
Головний { АЛЕК. ШАРШОНЬ,
касирер { 524 Pine & Franklin St.
Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Место-председатель.....М. Краччишинъ
NORTHAMPTON, PA.
Заст. секретаря.....Вас. Гришко
SCRANTON, PA.
Заст. касира.....И. Глова
EXCELSIOR, PA.

Радий:
М. Турокъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Пацута.....Mt. Carmel, Pa.
Дюн. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Градовъ.....McKeesport, Pa.
Андрей Добосъ.....Lansford, Pa.
Ив. Савать.....Yonkers, N. Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, Е. Кобаяъ,
А. Валевский, Ник. Добровский.

Контрольна комісія:
о. Н. Подгорецкий, box 31, Jersey City, N.J.
Е. Кирчиль, 140 Essex St., „ „
Ив. Гардмъ, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центовъ на мѣсяць
Союзъ платить 600 доляръ посмертного за мужа, а 300 доляръ за жену и другіе запомоги въ разѣ ишихъ несчастныхъ випадковъ.

Въ Союзѣ можете убеспечити вашъ дѣти за таишій грошъ якъ де инде а посмертне за нихъ достанете больше якъ де инде.

Члены „Союза“, котрі пишуть самі до Редакціи про зміну своєї адреси мусять всегда написати до котрого вѣдѣлу „Союза“ належать и якъ той вѣдѣлу называеся.

Панове мѣсцеві секретарѣ Союза! Просимо Васъ подавати намъ по кождѣмъ мѣтингу адреси новыхъ членовъ, зміны членовъ старыхъ и списъ тыхъ котрымъ треба Свободу застановити.

Редакція.

Михайл Терепанъ

родомъ зъ Кашова, Земплинської столиці, на Угорщині. Родивъ ся 1861 року. До Америки прийшовъ 1888 р. Мешкає всегда на околиці Лансфорду, Па. а вѣдѣ двохъ лѣтъ на Колдейлѣ, де его добре знають яко чоловіка честного и спокійного всѣ Русини, Словаки и Американці. П. Мих. Терепанъ єсть секретаромъ братства Рождества Прес. Богородиці и Союзу въ Лансфорді вже два роки. Рівножъ бувъ вѣдѣ за довгий часъ председателемъ братства св. Йоана Хрестителя (належить до Соединенія) а вѣдѣ чотырохъ лѣтъ єсть секретаремъ тогожъ братства.

Рухъ

въ вѣдѣлахъ Р. Н. С.

95) Въ Beaver Meadows, Pa. заложивъ ся новый Союзъ въ присутности Ф. Поливки, секретаря зъ Hazleton, Pa. Славно!

96) Въ Anthony. R. I. заложивъ ся М. Р. Н. Союзъ въ присутности И. Прегона секретаря въ Providence, R. I. — Славно!

97) Въ Marion Heights, Pa. заложило ся Вр. св. О. Николая за старанемъ п. Мих. Яцка. Славно!

98) Въ Shenandoah, Pa. заложивъ ся новый Союзъ за старанемъ знаного патріота С. Демчка — Славно! Новымъ вѣдѣламъ желяемо якъ найкрасшого розвою а ширымъ робѣтникамъ Спаси Богъ!

С. Ядловскій,
гол. секретарь.

— Пише намъ зъ, Десладжъ Мо. п. Иванъ Галайда. Неразъ читавъ я дописи въ „казетѣ“, що „Свободы“ люде не хотять зъ почты вѣдѣрати и еи читати, отже то неправда, бо я знаю що братя Русини неразъ самі мене просять, щобы ихъ вписати до „Союза“, щобы и они могли „Свободу“ доставати. Ось и теперъ приступило у насъ не менче нѣ больше лишь 22 члены до Союза, и прошу „Свободу“ высылати дорослымъ, котрыхъ имена суть: С. Черницкій, Ив. Гурій, Вас. Митолічъ, Андр. Комаръ, С. Дикій, Пант. Савина, Ник. Думчакъ, Тео. Куликъ, Ст. Куликъ, Вас. Сисакъ, Гр. Сисакъ, Андр. Барна, Андр. Ревакъ. А прочіе що приступили суть дѣти.

Зъ поважанемъ
Ив. Галайда.

Безъ вступного
последній разъ будемъ принимати до Союзу въ Cohoes, N. Y. дня 8-го Новаembra. На мѣтингъ сей мае кождый членъ безусловно явити ся, бо буде ся выбирати новый урядъ.

Прошу васъ дорогой братя не вѣдѣклайте доброй способности, бо що тыждня можемо читати про нещасный випадки якій трафляють ся нашимъ людемъ — а наибольше такимъ, що не належали нѣ до братства нѣ до Союза.

Чижь дивно потѣмъ, що яке жите така смерть, що такихъ людей потому ховає мѣсто або докторы беруть та на нихъ учать ся, а жѣнка и дробній дѣлаи заливають ся горькими слезами, що мали небалого та. 70 центовъ на мѣсяць се неевлякий грошъ и кождый може ихъ заплатити, але 600 дол. посмертного се велика помѣчь. Пробудѣть ся вже разъ и вступайте громадно до Союза.

Д. Мерена, секретарь.

Братство

Рождества Прес. Богородиці въ Lanford, Pa. принимає новыхъ членовъ въ Новаембру и Децембру то єсть ажъ до Нового Року за повъ вступного. Братство наше мае 180 членовъ, отже только

членовъ якъ мало котре друге. Наше братство належить до Союза. Братя Русини приступайте до нашего братства и до Союза а мы васъ приймемо якъ своихъ во Христѣ братѣвъ. Такожъ дѣти свои записуйте до Союза а Р. Н. Союзъ таише и лѣпше ихъ забезпечить якъ котра небудѣ друга асекураціи. Найлѣпше буде, еси дѣти будуть належати до той самой організації, що и ихъ родитѣ а не до чужихъ асекураціи.

Сидоръ Скарлошъ, предсѣд.,
Михайл Терепанъ, секретарь.

Безъ вступного

буде принимати новыхъ членовъ братство св. Йоана Хрестителя въ Scottsdale, Pa. на мѣтингу дня 15 Новаembra о 2-ой пополудни въ дсмѣ пана Петра Куленича. Федоръ Ярошъ, секретарь.

Братство

Трехъ Святителѣвъ вѣдѣлъ 35 Р. Н. Союзу дає до вѣдомости всѣмъ своимъ членамъ, що дня 15 Новаembra 1903 вѣдѣбуде ся мѣтингъ на Whitney, Pa. подѣ числомъ 68. въ домѣ Спирита Горошцака. Нехай кождый членъ появить ся на той день и свой довгъ выплатити, бо котрый не приѣде самъ анѣ грошей не пришле, заплаити одного доляра кары.

Иванъ Сопчишакъ, предсѣдатель,
Петро Завада, секретарь,
New Derry, Pa. Box 8.

Оголошене.

Братство св. Ілѣ, вѣдѣлъ Р. Н. Союзу 28, въ Mahanoy Plane, Pa. принимає новыхъ членовъ въ мѣсяцю Новаембру и Децембру безъ вступного. Мѣтинги вѣдѣбудуть ся въ першу недѣлю кождого мѣсяця.

Николай Дежбицкий, секретарь.

Просимо всѣхъ

мѣсцевыхъ секретарѣвъ Руск. Нар. Союзу, щобы намъ прислали чимъ скорше свои фотографии а такожъ написали якъ котрый довго єсть секретаремъ, скѣлько мае лѣтъ, звѣдки походить и чимъ занимає ся.

Редакція Свободы.

До вѣдомости всѣмъ п. секретарямъ „Союза“!

О хоршій оригинальный вѣдзнаки для дѣтей Р. Н. Союзу вже постаравъ ся, а такожъ и о новій вѣдзнаки для старшихъ. Кождый членъ до 3 мѣсяцѣвъ вѣдѣ часу вступленя мае мати вѣдзнаку. Прошу всѣхъ п. секретарѣвъ сейчасъ менѣ донести, скѣлько вѣдзнакъ для старшихъ а скѣлько для дѣтей маю прислати кождому вѣдѣлові. Вѣдзнаки для старшихъ мае ся все продавати по 85 цт., а вѣдзнаки дитинячий по 25 цт. и то лишь за готовку.

С. Ядловскій,
Гол. секретарь.

Баль

на дохѣдъ руской парохіи въ Бѣфало, Н. Й. вѣдѣбуде ся въ Вѣвторокъ дня 24. Новаembra 1903 въ гали Марцѣнковского на улии Амгеретъ число 432. Початокъ о 7-ой вечерѣ. Тикетъ 25 центѣвъ. Для женщинъ и дѣтей вступъ вольный. На баль сей запроше всѣхъ мѣсцевыхъ и околичныхъ Русинѣвъ

Комитетъ Церковный.

П. Коваль предс.,
Вас. Мельникъ секр.,
Н. Середицкий касирер.

Великій Баль

устроєе товариство „ЗОРЯ“, вѣдѣлъ Р. Н. С. 69, въ New York-у спѣльно зъ сестричними брацтвами св. Ольги для 7. Новаembra 1903, въ Liberty Hall 257 E. Houston St. New York. Початокъ точно о год. 7. Вступъ вѣдѣ особы 25 цт. Всѣхъ членѣвъ тов. „Зорѣ“ якъ такожъ и всѣхъ въ Нью Йорку и на околиці мешкающихъ Русинѣвъ запрашає комитетъ бальныхъ.

Ан. Гречухъ предсѣдатель,
Ан. Корпанъ касиреръ,
Ю. Подсадочный секретарь.

Великій Баль

на дохѣдъ новой руской церкви въ Troy N. Y. вѣдѣбуде ся дня 25-ого Новаembra с. р. въ Jack Spinner's Hall, Cohoes, N. Y.

Початокъ точно о 6 г. вечеромъ а забава тревати-ме до 6 г. рано. Вступъ вѣдѣ особы 25 цт.

Надатки и всякія д. бровѣльній жертвы зъ подякою приймає ся. Музики знаменита. Буфетъ у власномъ зарядѣ. Всѣхъ добромыслящихъ и до забавы охочихъ широко запрашає Рада церковна въ Troy, N. Y. яко комитетъ бальныхъ. 3

НАДОСЛАНИЕ.

Зъ Филадельфії, Па.

Коли приѣхавъ я недавно до Америки и зачавъ дописуватися за рускими часописями якась людина запенумеровала менѣ „Правду“. Прочитавши єѣ колька чиселъ переконавъ ся я, що она друкована въ малорускомъ языкѣ, але въ московскимъ дусѣ. Зъ того видно, що печатають єѣ рублѣ. Отже нынѣ заявляю, що такіи „казеты“ больше не хочу и зроблю такъ якъ роблять другіе розумніи люде, се єсть спалю, еси менѣ коли приѣде ще до дому. Допись въ ч. 39. зовсѣмъ „казетѣ“ чести не приносить тимъ больше, що она написана нѣбы якимись Володамирами.

Николай Дорошъ.

Вѣдѣзвѣ.

На будову новой церкви въ Бортномъ, пов. Горлицѣ, въ Галичинѣ, зѣбрали до теперъ мѣжъ собою Бортняне осѣвши въ Ansonia и Derby, Conn. поверхъ \$300. Зѣбравшись на зборы дня 27. Септембра с. р. выбрано комитетъ и рѣшено въ той цѣли устроити великій баль на Thanksgiving Day дня 26. листопада на дохѣдъ тойже церкви. Комитетъ мае ся о все постарати, щобы той баль выпавъ якъ наилучше. Заразомъ кличемо до васъ братя Бортняне и взагалѣ до всѣхъ прихильниковъ тому дѣлу, котрі суть роскиненіи по иншихъ плеязахъ, щобы були таки и ласкави зарядили у себе якіи датки и прислали до головного Комитету подѣ адресою: Andrew Pedbereznik, 2 Rail Road Ave. Ansonia, Conn. Сподѣємо ся, що жаждєнъ зъ васъ дорогой братя не пожалує дати свой грошъ на почате дѣла.

Александр Горбаль, секретарь.

Вѣдѣзвѣ!

Знаючи жертволюбивѣсть и щедрѣсть нашихъ патріотѣвъ - Русинѣвъ до всего, що мае на цѣли поднести нашу просвѣту и культу-

ру въ старѣмъ краю, котрі суть запорукою нашей будучности, вѣдѣываюся отсимъ до всѣхъ патріотѣвъ, щобы попри збираню складѣ на рѣжній народній цѣли звалили такожъ жертвувати и збирати складки на будову руского народного театру у Львовѣ, подѣ котрый уже закуплено площу. Русини зѣ всѣхъ сторѣнь краю надсылають щедріи лепты на сю цѣль, щобы въ коротцѣ могли повеличатися дѣломъ своего почутя, а се дѣло буде святинею руского слова и доказомъ руской культуры. — Причинѣмъ ся отже до сего дѣла хотя бы найдрѣбнѣйшими лептами якъ се зробили Чехи, котрі вѣдѣбудували свой театр въ Празѣ зъ центовыхъ складѣ!

На сю цѣль на зачатокъ зложили:
В. Грашко 50
Д. Лабовскій 50
о. И. Арданъ 1.00
А. Савка 2.00
Ив. Свала 50
С. Чарнепкий 50
Разомъ \$5.00

Жертвы прошу надсылати на адресу:

Andrew Sawka,
Scranton, Pa. Linden st. 209.

Осторога.

Звертає ся увагу Всѣ. Отцѣвъ духовныхъ, котрі намѣряють выѣхати зъ Галичины до Америки, щобы не пускали ся въ дорогу безъ попередного порозумѣня ся зъ Радою Духовною и скорше заки достануть вѣдѣ неи вѣзване до выѣдзу. Въ противномъ разѣ можуть наразити ся на тое, що довгий часъ будуть мусѣли сидѣти безъ мѣсяця, або и жадной посадки не одержать. Всѣ дотичніи писѣма належить слати на руки секретаря Рады Духовной подѣ адресою: Rev. St. Makar, Mt. Carmel, Pa. U. S. of America.

Вѣдѣ Рады Духовной въ Америкѣ,
о. Ив. Констанкевичъ, о. Ст. Макарь,
предсѣдатель, секретарь.

Пѣснѣ

про Нью Йоркъ и старый край.

Ту въ Нью Йорку дома, мосты
Въ хмары ся виирають,
Що для свѣжй эмигранты
Сюда приѣздають.

Вони сюда приѣздають,
Роботы шукають,
Неразъ дармо мѣсяць колька
Дорогу збивають.

А ньюорска дорожечка
Кашинцями вѣята,
Бо їи народъ поправляє
Въ недѣлю и света.

Ней си кождый погадає,
Же ту тяжко жити,
Якъ ту мусить бѣдный народъ
Въ недѣлю робити.

Нашй свѣжй эмигранты
На тосъ придивляють
Тай помаху свой край рѣдний
Тутка забувають.

До Нью Йорку можъ прибути.
Только молодому,
Якъ поробишь лѣтъ ту колька —
Нездальныи нѣкому.

До Нью Йорку можъ прибути
Заробити грошъ,
Такъ выѣжджай въ свой край рѣдний
Роздай драбамъ грошъ.

Въ старѣмъ краю, добре знаю,
Ляхѣвъ, драбѣвъ много,

Вызискають чоловіка
До гроша одного.

Не дивуюсь ляхамъ, драбамъ,
Але своему люду,
Якъ приѣду въ свой край рѣдний
Того не забуду.

Не дивуюсь тому люду,
Але своему брату,
Котрый мене тамка скривдивъ,
Але я не плачу.

А я маю въ старѣмъ краю
Жѣнку тай дитину.
Троха грошей, троха землѣ,
Тай малу хатину.

Я не хочу тамъ вертати
Драбѣвъ, ляхѣвъ спомогати;
Продамъ сладкии хатину
Стягну жѣнку тай дитину.

Бо ту можна заробити,
То я добре знаю,
А тимъ часомъ на минуту
По повъ цента маю.

Я въ Нью Йорку працювавъ
Троха доробивъ ся,
Тай поѣхавъ въ старый край
И тамъ оженивъ ся.

Я за добрый той край маю
Зачавъ газдувати,
Всякой кривды тамъ зазнавъ
Мусѣвъ вандрувати.

А вы свѣжй эмигранты
То запомняйте,
Заробите тутка грошей
Назадъ не вертайте.

Бо ту можна заробити
И жити выгѣдно,
Ще й до того шпакувати
Тутка не потрібно.

Я вже тяжко не працюю
А заплату маю,
Стану собѣ зъ молоточкомъ
По ковадлѣ граю.

Якъ заграю коломыйки
Тай си погадаю,
Нема тутка такой кривды
Якъ у старѣмъ краю.

Много такихъ въ старѣмъ краю
Що любя' кривдити,
Хотя' добре їсти пити
А щобы неробити.

Такъ якъ тѣи асесоры
Хѣлибъ жити гоино,
Ино ходя' заглядають,
Щобы залити горло.

Тутка люде не привыкли,
Щобы дурницю пити,
Бо тутъ уже всѣ народы
До працѣ привыкли.

Много тутка що працюють
Вѣдѣ ночи до ранку,
Якъ забракне имъ работы
Йдуть до своего банку.

Якъ вѣдѣбере троха въ банку
То ся не закурить,
Має за що їсти, пити,
Цигара закурить.

Якъ ту мѣ пѣсню выкладавъ
То ми ишло справнѣ,
Бо щомъ тутка уложивъ
То є зъ широй правды.

Тую пѣсню уложивъ Иванъ Прокоповичъ
зѣ Скады, повѣта Борщѣвского, Галичиня

— Вп. членамъ товариства „Зорѣ“ въ New York-у и жертводателямъ Рогатинской Бурсы подаю свою сталу адресу.

G. Pidsarloczky
Box 19, Jersey City, N. J.

Американскій паперъ

Юнайтедъ Стейтсъ Дисстриктъ Кортъ надѣ почторъ въ Скрантонѣ засѣдає майже кождою дня въ роцѣ выдає паперы. Хто хоче дѣстати паперы може приѣти зѣ свѣдками до сего кортѣ и дѣстати паперы таки того самого дня. Потреба однакъ повѣдомити о своемъ приходѣ впередъ клярка Е. Р. W. Searle, Federal Bldg. Scranton, Pa., щобы вѣдѣмогъ все приготовить до переслухання.

ГАВРИЛЪ МАЛИВЯКЪ
WHOLESALE
Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Масе заведомо на складѣ свѣже,
добре пиво въ великихъ и малыхъ
бочкахъ въ наилучшихъ броварѣхъ,
горьвки и ликеры наилучшего гатунку.
Братя! заставляйте у своего!

РУСКИЙ КРАВЕЦЬ

Въ Шамокинѣ, Па. мешкае
русский кравецъ

ПЕТРО КУЗМИЧЪ

425 N. Shamokin str.

Робить вѣтъ всѣмъ
убраня мужской
складно и дешево.

Хто у него замовитъ
убраня, нѣкогда того
не помагае.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО

готельничій

на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпить гарьенько?

Заплати сѣ де Митренко;

Готель, вису, пиво масе,

Повни сѣмани доливаетъ.

С цигара, е и гали

На мѣтнѣ, на забавѣ;

Тамъ посидишь, погуляешь,

Вчуешь неодна цѣнае, —

А ще выпьешь, то знай брате,

Пѣде дальше, якъ у пяти!

Памитайте Русины, що Русинка

МАРІА ЛУЧКОВЕЦЪ

масе гарно урядженый ГОТЕЛЬ на розѣ
Independence & Vine Str. Nr. 717

въ ШАМОКИНѣ, ПА.

Тамъ забавитесь, ажь масе,

Въ немъ добра „виска“, пиво,

Вино, коньякъ и цигара

И господня гарна, жвава.

ОДИНОВІЙ РУСКИЙ ГОТЕЛЬ

Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Каждый Русинъ мажний яку небудь
потребу въ Нью-Йорку, чи въ околици,
повиненъ вступити до того готелю, бо
тутъ достане найдетъ и найтаншій
напитки всякого рода и пораду, до най
лучшаго и шти шифарту

Dr. F. J. Meek,

(МИКОЛАЙЧИКЪ)

СПЕЦИАЛИСТЪ

СЛАБОСТЕЙ

ЖИНОЧИХЪ,

ДИТЯЧИХЪ

І ВЕНЕРИЧНИХЪ.

Жени при породе дѣлають

особливой ошкѣ.

Office: 217 N. Shamokin Str. Телефон

SHAMOKIN, PA.

ЮЛІАНЪ КОПИСТЯНСКІЙ

(JULIAN KOPICZANSKI)

424 Shamokin Str., ШАМОКИНЪ, ПА.

Перворядный салонъ рус-
кій. — Наилучшій напитокъ
можно ту достати, якъ: пи-
во на шклянки и бутельки,
вина розмашного гатунку,
горьвки досконалы, цигара
дуже добры.

Спашать Братя Русины до своего брат-
чика Юляна

РЕСТАВРАЦІЯ И БАВЕРІЯ

*** TROMETER'S ***

(Трометеръ)

при Редиксѣмъ дѣлѣ въ Shamokin, Pa.

Свѣдана. Обѣды, Вечерѣ.

Въ каждомъ часѣ можно достати

такъ горячій якъ и зимній перекуски.

Потравы прилагодженъ на европей-

скій способъ. дуже смачно. Услуга

солідна. Окремій комнаты для родины.

Наилучшій вина, пива, ликеры, горьвки

и всѣ можливый напитки Цѣна дуже

мала

МАСЛЪ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?

CONRAD LOTZ.

306 Milwaukee Ave., Scranton, Pa.

оправляе книжки всякаго рода, и чѣ

бы вы рѣшались. Также робить книж-

ки для братей, перекладъ, бизнесмановъ

и т. д. За робити гарантуе

ПЕРВІЯ РУСКА БУЧЕРНЯ ВЪ SCRANTON, PA.

Михайла М. Югаса

314 THIRD STREET

Хочешь купить добре мясо,
Шинку чи смачныхъ ковбасъ,
Не грати брате грошей и часу,
Лѣпшѣ пытай сѣ, де бучеръ Югасъ.

Вѣтъ всѣмъ мясе масе,
Зъ людими красно розмывае
И поруски, по словенски,
Повѣдками и по польски.

Зъ него Русинъ, бучеръ славный,
Къ доброй справѣ всегда справный,
За рускій народъ хрѣсто стоить,
Вражды людской сѣ не боить.

Мѣ Русини не жалуютъ,
Вѣтъ Югаса все мясе купувати будемо,
Бо вѣтъ у Scranton наилучше мясе масе,
О томъ каждая дѣтина навѣтъ добре знае.

Томъ Русини треба знати,
Що сто три подпирати;
Красно вважати, въ папѣрѣ запакую,
Бучерня чиста, ажь сѣ сердце радуе.

Що хто вѣтъ Югаса мясе емоштуе,
До смерти не перескажуе,
Смакъ наилучшій вѣтъ Югаса,
Зъвѣбывъ и вода кѣлого.

Справедливе чуко у томъ людѣ е,
Що такъ смачного мясе нѣгде не е;
Другі бучеры дуже жалуютъ,
Що у Югаса вѣтъ людѣ купуютъ,

Томъ милі брати, нѣкуда сѣ не водочѣтъ,
До наилучшій бучерни до Югаса ходѣтъ,
Добре, тако, справедливо,
Чисто, смачно и уцѣвно!

Одень зъ наибольшихъ броварѣвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПО-
СОБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ
ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ по-
коштуе сего пива, то
нишого вже не хоче
пити.

Голова вѣтъ него
нѣколи не болять,
бо есть здоровье и по-
живе.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО
ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,

435 to 455 N. 7-th Str.

SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

ДІАМЕНТОВЫЙ ЕЛЕКТРИЧНЫ ХРЕСТЪ,

званный также хрестомъ
Вольта, вѣдѣтъ водѣр-
тый кѣмъ лѣтъ тому въ
Австріи. а задля своихъ
великихъ примѣтъ роз-
повсюдился сѣ скоро въ
Италичіи, Франціи, Сіан-
дваніи и друтихъ евро-
пейскихъ краяхъ, где нѣ-
мѣ уважуютъ его за най-
сильнѣйшее средство про-
тивъ ревматизму и дру-
гихъ слабостей.

Электричний Діамен-
товый Хрестъ лѣчатъ ру-

чатымъ мускуловъ и су-
ставовъ, невралгію, бо-
ль въ плѣтахъ тѣла, нерво-
вость, нервные ослабленія,
бессонницю, пригнобленіе,
истерію, параличъ, тряссе-
ня, ударъ, епілепсію, та-
лець св. Віта, пальпацию,
червовый бѣлъ головѣ, и
всѣ слабости нервного
систему. Его добродѣтели
являють видно вже по кѣмъ-
тохъ годнахъ, хотя чѣ-
сомъ треба на него ждати
кѣмъ день.

Коштуе долларъ, при чѣмъ гарантуе сѣ, що принесе столько пользы, що най-
лучшій электричний поясъ, що коштуе 15 або 25 разъ только. Нѣхто въ родинахъ
хорый чѣ здоровѣ, не повиненъ бути безъ Электричного Хреста, сего наилучшего
средства противъ слабостямъ. Пришли долларъ, а мы пошлемо тобѣ оплаченный одѣтъ
Электричний Діаментовый Хрестъ або 6 за 5 долларѣвъ. Тисячѣ лѣтъ вѣтъ особѣ,
котрыхъ выдѣлѣтъ сѣ Хрестъ, суть достаточнымъ доказомъ его силы. Ось два въ-
никъ: Маламъ болѣлъ черезъ много лѣтъ; теперь сѣмъ здорова. Діам. Електр.
Хрестъ выдѣлѣтъ мене, Каролана М. Питерсенъ, Riechfield, Utah. Diamond Electric Cross Co.,
206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов. Панъ: Въ 3 мѣсяцѣ ношу Діамент. Електр.
Хрестъ. Давнѣйше мѣвъ я болѣлъ въ мѣхѣ плечахъ, такъ что не могъ грати на скрипкѣ.
Теперь чувую зовсѣмъ добре. Зъ повѣданіемъ. W. Simon, учитель, Schaumburg,
Cook Co., Ill. Мартъ 20, 1900. — New Orleans, La. 28. лютого, 1902. — Пов. Пановъ
Въ залученію пошлагаю Вамъ \$5.00 на пять электричныхъ крестовъ. Та, котрѣ мы
перешлемо одержавши приносѣтъ чудесну помощь. Просимо прислать ажь нежснорше. —
СЕСТРЫ ВЕНЕДИКТИНИ. 2824 Doughty str. New Orleans, La.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72.

306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

Можете писати до насъ по руски, сло-
венски або польски.
В. Н. Morgan, 23 N. Main str.
SHAMOKIN, PA.

T. TALPASZ

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ

РУССКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ

— и —

ГОТЕЛЬНИЧІЙ

246 Pearl Str.

Shamokin, Pa.

Недаждѣ рускомъ плѣваніи.

Добрый вечеръ дружѣ мой!

— Добрый вечеръ, свѣтъ!

А куда такъ спѣшите?

— До Т а л п а ш а, брате!

Що за Талпашъ? Звѣдки вѣтъ!

— Та-жѣ краинѣ нашъ милый

— У него всѣ Русины

— Похваливаютъ силы...

— Що за брѣвня я пью тамъ!

— Обходитъ сѣ файно!

— Обслужитъ якъ братамъ!

— Танько надѣвѣчайно!

С. М. НАТНАВАУ.

агентъ водѣ огневон ассураційномъ

компаниі.

Колентуаство грошъ за рѣнтъ. Масе

два домѣ до рѣнту на Race str., три домѣ

на продажѣ на Hill str., домѣ до мешканія

або на продажѣ на Blakely, Olyphant, Pa.

Цѣна дуже низька

JOHN J. CAMPTON

Католицкій похоронникъ.

Вынаймасе тано веричѣ

— ту и на околицѣ. —

410 WEBSTER STR., - SHAMOKIN PA.

НАЙСИЛЬНѢЙШИМЪ ОРУЖІЕМЪ,

ЯКИМЪ МОЖНА ПОБОРОТИ ХОРОБУ И ВСЯКІ СЛАБОСТИ ЕСТЬ — НАУКА.

Якимъ способомъ Профессоръ Коллинсъ лѣчить хоробы?

Цѣлый свѣтъ признае, що наука есть найсильнѣйшимъ оружіемъ, котрымъ по-
боре сѣ всякѣ слабости. Лѣкаръ, котрый хоче вылѣчить хорого, муситъ познати сѣ на
его хворотѣ. Мало ученій и недосвѣдченій лѣкарѣ не только что не помагають хворымъ,
але противно шкодять имъ. Если лѣкаръ на певно не познае слабостъ, предпие сла-
бому лѣкъ на якусь иншу слабостъ а такимъ чиномъ не только что не помагае але еще
шкодитъ чоловіку. Коли бѣ лѣкаръ познавъ сѣ на хоробѣ и предписавъ хворому по-
требну медицину, то о много меньше людей умерало бы.

Добре знамый ученець, Профессоръ Коллинсъ заведомо клавъ наибольшу вагу на
те, чтобы акуратно познати хвороту. Своею наукою и досвѣдченіемъ дойшовъ до того,
що днесъ дуже легко познае всякую слабостъ и то безъ похибы.

Профессоръ Коллинсъ черезъ свою науку богато добра здѣлавъ для людей, котри
славятъ го теперь по цѣлой Америцѣ. Абы вѣсѣмъ вымогамъ лѣкарскимъ задосытъ
учинити, вѣсѣмъ мусѣвъ свой закладъ лѣкарскій побольшити и лучше зарядити. На се
вынаивѣтъ великій домъ, котрый находится сѣ подѣ № 140 W. 34th Street, где продовжуе
свою благодарную дѣятельность. Всѣ письма до него треба писати подѣ тую адресую.

Каждый хворый человекъ,

котрый потребуе помощ
лѣкарской, повиненъ уда-
тити сѣ до Проф. Коллинса.
Не шукайте за иншими
лѣкарями, що бысте по-
томъ не каяли сѣ. Проф.
Коллинсъ цѣла Америка
знае и каждый вамъ скаже,
що вѣтъ е одень зъ най-
лучшихъ лѣкарѣвъ. Та-
кимъ успѣхомъ въ лѣчѣннѣ
хворыхъ во всѣхъ слабо-
стяхъ якъ Проф. Коллинсъ
не може жадѣтъ зъ лѣка-
рѣвъ похвалити сѣ.

Лѣчить всѣ слабости.

Проф. Коллинсъ сейчасъ
спознае сѣ на слабости
такъ мужеской, якъ и жен-
ской и лѣчить зъ великимъ
успѣхомъ во всѣхъ слабо-

Профессоръ Е. С. Коллинсъ.

стяхъ а навѣтъ наибольше
застарѣлы и хроничны хор-
обы. Хоробы желудка,
серца, печинки, нерокъ,
легкихъ, мѣхура, крови,
горла, носа, костей и т. д.
лѣчить дуже скоро. Осор-
бенно звертае увагу на
тайны и поглавы хоробы.

Мущины або женщины
терпячи на подобны хоробѣ,
нехай не ганьблять сѣ,
лишь смѣло пишутъ до
Проф. Коллинса на низше
подану адресу. Женщины
терпячи на мѣсячній по-
рядки, нехай не зволѣ-
кають довго и чимъ скорѣ-
ше пишутъ на подану ад-
ресу а Проф. Коллинсъ якъ
наискорше буде старати
сѣ имъ помогчи

Заразливый хоробы

Профессоръ Коллинсъ лѣчитъ посля своего власного способу и ручитъ за скорѣ и цѣлко-
вите выздоровлене.

Зъ тысячныхъ листѣвъ котри Проф. Коллинсъ доставѣ водѣ своихъ вылѣченныхъ
паціентѣвъ, подаемо ту кѣмъкѣ вытѣговъ:

Plymouth, Pa.

Я терпѣвъ черезъ довгий часъ на
жалудкову слабостъ. По каждомъ
ѣдженю болѣло мене въ желудку а
ѣджене сѣ менѣ обридло. Заживае-
мъ всякѣмъ важливомъ лѣкарствѣ, але
мнѣ непомогало. Екѣмъ такъ я упавъ
на силахъ, що не могъ емъ нѣкакой ро-
боты выконувати. А Проф. Коллинсъ
вылѣчивъ меня въ протягу одного
мѣсяца. Василь Лисенко.

Boonton, N. J.

Высокоповажа-
ный Проф. Кол-
линсъ! Даво до вѣ-
домости всѣмъ моимъ краинѣмъ, що Проф. Коллинсъ е
наилѣпшимъ лѣкаремъ, якого я познала въ моимъ житю.
Я була хвора водѣ 17. новембра 1901, до 30. юнія 1902.
Мала я бите серца и трясламъ сѣ на цѣломъ тѣлѣ. Хо-
диламъ по розмашныхъ докторѣхъ, але то мнѣ непомогло.
Опѣсѣла удала сѣ я до славного Проф. Коллинса и вѣтъ
мене вылѣчивъ. Теперь я цѣлкомъ здорова. Сердечно
вамъ дякую Внов. пае Профессоръ. Жййте на славу и
пожитокъ людскости на многая и благая лѣта!

Марія Барна,

Box 218, Boonton, N. J.

Mahanoy City, Pa.

Вашъ лѣкарства
я получилъ въ
Crystal Falls, Mich.
Теперь я буваю въ
Mahanoy City, Pa. Лѣкарства менѣ помогли и цѣлкомъ
я здоровъ. Дякую вамъ сердечно. Вы сте великій добро-
дѣй убогихъ, бо такъ лѣчите бѣдного, якъ и богатого.
Иной лѣкарѣ лѣчатъ лишь тѣхъ, шо грошѣ мають а
такъ имъ ничѣ не поможуть. Вы сте наилучшій лѣкаръ
и справедливый чоловікъ; до васъ повиненъ каждый
удавати сѣ. Тото подайте до газетъ, що бы о васъ ко-
ждый знавъ. Сердечно васъ здоровлю

Иванъ Реповай,

606 W. Water St., Mahanoy City, Pa.

Если кто е хворый, нехай пише до ПРОФ. КОЛЛИНСА и водѣвѣтъ на слѣдуючи питанія:

Кашлете?
Худнете?
Вомѣтуе?
Маеете ушпывы?
Тече вамъ зъ усть?
Маеете розвольнене?
Пече васъ въ горлѣ?
Маеете злый апетитъ?
Болить васъ въ боцѣ?
Маеете короткій воддыхъ?

Маеете затвержене?
Свербитъ васъ шкѣра?
Трясуть сѣ вамъ руки?
Маеете нечистый языкъ?
Чуете боль въ костяхъ?
Болить васъ по ѣдженю?
Завертае сѣ вамъ голова?
Рѣже васъ подчасъ мочу?
Маеете сильне бите серца?
Курчитъ вамъ въ животѣ?

Чи скоро лякаете сѣ?
Чи скоро застуджуе сѣ?
Чи чуете зиму въ неркахъ?
Чуете боль на верху головы?
Чи були сте хворы на зара-
зливый хоробы?
Чи чуете сѣ цѣлкомъ розпа-
леннымъ?
Чи чуете сѣ слабымъ, коли
встаете?

Закладъ лѣкарскій отвореный е каждого дня водѣ 10. год. рано до 1. год. а по по-
лудни водѣ 2. до 5. Въ недѣлю лишь водѣ 10. рано до 1. по полудни.

Пишѣтъ по руски и адресуйте такъ:

PROF. E. C. COLLINS,

New York Medical Institute, 140 W. 34th St., New York, N. Y.